

MASTEROPPGAVE

M1GLU

Mai 2024

Hvor raskt skal vi gå fra A til Å? - en analyse av debatten om
bokstavprogresjon

*How quickly should we move from A to Å? – an analysis of the debate about the
pace of letter instruction*

Akademisk masteroppgave

30 stp. oppgave

Eline Heien

OSLOMET

OsloMet – storbyuniversitetet

Fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier

Institutt for grunnskole- og faglærerutdanning

Sammendrag

Debatten om bokstavprogresjon er et resultat av et felt med lite og pågående forskning der spesielt én måte å forstå temaet på er dominerende blant lærere. Før i tiden var det mest normal å lære bort en bokstav i uken til elevene, men det er nå for tiden vokst frem en felles oppfatning om at rask bokstavprogresjon er den beste måten å drive introduksjonene til bokstaven i første klasse, og generelt er det denne metoden flest lærere i dag bruker i sin undervisning. Jeg ønsket å se nærmere på hvilke argumenter som ble brukt i debatten og ville se nærmere på de to sidene i debatten. Dette undersøkte jeg ved gjennom en argumentasjonsanalyse av ni artikler som diskuterte bokstavprogresjon i begynneropplæringen. Noen sentrale funn var at spesielt elever som sliter med bokstavinnlæringen ble et tema i debatten. Dette er fordi forskning har vist at disse elevene kan få bedre forutsetninger for videre skolegang ved å ta i bruk rask bokstavprogresjon i stedet for den tradisjonelt langsomme progresjonen som ble brukt før i tiden. Spesielt viktig for debatten er en forståelse av at rask bokstavprogresjon i seg selv ikke er nok, men det er derimot et godt utgangspunkt for å drive undervisningen på første trinn. En bekymring innenfor debatten er at det er blitt for stort fokus på selve bokstavinnlæringen, som gjør at bruken av rask bokstavprogresjon ikke blir optimalisert. I tillegg er det samtidig en bekymring rundt elevene som strever med bokstavinnlæringen og hvorvidt de klarer å følge med på den raske progresjonen. Resultatene fra min analyse viser derimot at det er et flertall som er positive til rask bokstavprogresjon. Sammenlagt bidrar rask bokstavprogresjon til Tidlig innsats, tidlig mulighet til å tilpasse opplæringen og det påpekes at det faktisk er spesielt gunstig for elevene som strever med bokstavinnlæringen. Raske bokstaver kan med det være en grunnmur i god lese og skriveopplæring, hvis mulighetene denne progresjonen gir blir benyttet av lærere.

Abstract

The debate surrounding pace in letter instruction stems from a field with limited and ongoing research, where one particular way of understanding the topic predominates among teachers. Previously, it was common to teach one letter per week to students, but nowadays, there is a prevailing belief that a rapid pace in letter instruction is the most effective approach to introduce letters in first grade, which is generally the method most teachers currently employ in their instruction. I sought to delve deeper into the arguments used in the debate and examine both sides of this debate. This was accomplished through an argument analysis of nine articles discussing letter progression in early education. Some key findings revealed that students struggling with learning letters became a focal point in the debate. This is because research has shown that these students can have better prospects for further schooling by adopting rapid letter progression instead of the traditionally slow approach used in the past. Of particular importance for this debate is an understanding that a rapid pace in letter instruction alone is not sufficient, but rather serves as a good foundation for teaching in the first school year. A concern within the debate is that there has been excessive focus on letter learning itself, leading to suboptimal utilization of rapid letter progression. Additionally, there is apprehension regarding students struggling with letter learning and whether they can keep up with the rapid progression. However, the results of my analysis indicate a majority in favor of rapid letter progression. Overall, a rapid pace of letter instruction contributes to early intervention, early opportunity for tailored instruction, and it is noted to be particularly beneficial for students that struggle with learning letters. Therefore, rapid letters can serve as a foundation in effective reading- and writing instruction, provided that teachers utilize the opportunities that become available with this progression.

Forord

Nå er fem år med studier ved veis ende. Å arbeide med denne masteroppgaven har vært en krevende, spennende og lærerik prosess. Det har vært interessant å kunne fordype seg i et tema som ofte har blitt et diskusjonstema med andre lærere og medstudenter gjennom studietiden. Jeg har gjennom arbeidet med denne oppgaven fått oppleve verdien av å gå i dybden på et forskningsfelt. Denne erfaringen har gjort at jeg føler meg godt rustet til å kunne ta kritiske og godt begrunnede valg i mitt yrke.

Jeg vil først rette en stor takk til min veileder, Trine Gedde-Dahl, for gode og grundige tilbakemeldinger. Takk for gode samtaler, gode innspill og for engasjementet du har vist til min masteroppgave.

Jeg vil også takke alle venner, familie og medstudenter for all støtte, oppmuntring og avkobling de siste fem årene, og spesielt dette siste halvåret.

Eline Heien

Oslo, mai 2024

Innholdsfortegnelse

1	<i>Innledning</i>	1
1.1	Bakgrunn	1
1.2	Problemstilling og forskningsspørsmål	2
1.3	Avgrensing	3
1.4	Oppbygging av oppgaven	3
2	<i>Teoretisk rammeverk</i>	4
2.1	Tidlig lese- og skriveopplæring: Hva vet vi, og hva gjør vi?	5
2.1.1	Begynneropplæring	6
2.1.2	Fonemisk bevissthet	6
2.1.3	Bokstavkunnskap.....	7
2.1.4	Bokstavinnlæring.....	7
2.1.5	Bokstavprogresjon.....	8
2.1.6	Begynneropplæringen i Norge	9
2.2	Forskningsgjennomgang	9
2.3	Avklaring av begrep knyttet til debatten om bokstavprogresjon	13
2.3.1	Barn en skal være oppmerksom på.....	14
2.3.2	Tilpasset opplæring og tidlig innsats.....	15
2.3.3	Kartlegging av leseutvikling.....	16
2.3.4	Motivasjon.....	16
3	<i>Argumentasjonsteori</i>	18
4	<i>Metode</i>	20
4.1	Kvalitativ metode	20
4.2	Analysemetode	21
4.3	Utvalg av teoretisk bakgrunn	21
4.4	Utvalg og datainnsamling	22
4.4.1	Utvalg av artikler til analysen.....	22

4.4.2	Presentasjon av artikler.....	24
4.5	Argumentasjonsanalyse	27
4.5.1	Fremgangsmåte.....	27
4.6	Svakheter og styrker ved metoden.....	28
4.6.1	Validitet og reliabilitet.....	29
5	Resultater av argumentasjonsanalysen.....	31
5.1	Artiklene der hovedpåstanden tar opp en utilstrekkelig leseopplæring	31
5.1.1	Artikkel nr.1: Er det elevene eller skolen som har dysleksi? (Børresen, 2018).....	32
5.2	Artikler som har som hovedsyn å være for rask bokstavprogresjon	33
5.2.1	Artikkel nr.2: Førsteklassingene bør lære alle bokstavene før jul (lesesenter, 2015)	33
5.2.2	Artikkel nr.4: Hvordan jobbe med rask bokstavprogresjon? (Rongved, 2016).....	35
5.2.3	Artikkel nr.6: På tide med raske bokstaver? (lesesenteret-bloggen, 2015)	37
5.2.4	Artikkel nr.7: Rask bokstavinnlæring gjør at flere førsteklassinger blir gode lesere (Rongved, 2020a)	39
	Artikkel nr.8: Raske bokstaver: Utnytt mulighetene! (Rongved, 2020b).....	41
5.2.5	Artikkel nr.9: Raskere bokstavlæring er god opplæring, også for lever som strever (Lundetræ & Sunde, 2020)	43
5.3	Artikler som er kritiske til rask bokstavprogresjon.....	45
5.3.1	Artikkel nr.5: Mener førsteklassinger lærer bokstavene for fort (Vartun et al., 2017)	45
5.3.2	Artikkel nr.10: Skoleklar? (Frost & Solem, 2017)	47
5.4	Hjemler	48
6	Drøfting	49
6.1.1	Langsom bokstavprogresjon.....	49
6.1.2	Nytt forskningsfelt.....	50
6.1.3	Forfatterne bak artiklene.....	51
6.1.4	Elever som strever vs. Sterke elever.....	52
6.1.5	Undervisning i begynneropplæringen	53
6.1.6	Motivasjon og meningsfulle lese- og skriveoppgaver.....	53
6.1.7	Tidlig innsats, kartlegging, tilpasset opplæring, repetisjon og mengdetrening	54

6.1.8	Andre læreres erfaringer og forskning som indikasjon på hva som burde gjøres.	56
6.1.9	Hva bør lærere gjøre?	56
6.1.10	Mulige svakheter ved studien.....	57
7	<i>Oppsummering og konklusjon</i>	58
7.1	Veien videre	59
8	<i>Referanser</i>	60

1 Innledning

I praksisperiodene opp gjennom studietiden min har jeg lagt merke til at bokstavinnlæringen foregikk på veldig ulike måter i de ulike første klasse-klasserommene. Dette var noe jeg og mine med-praksisstudenter diskuterte mye, og vi snakket om hvorfor det var så store forskjeller i hvordan lærerne valgte å lære bort bokstavene til elevene og hva som egentlig var det beste. En medstudent av meg kunne fortelle at de hadde hatt bokstavfest langt inn i andre trinn for da hadde de «endelig lært seg alle bokstavene». I en praksisperiode jeg var i lærte elevene to bokstaver i uken og med det var de i rute til å skulle lære seg alle bokstavene i alfabetet før juleferien. En annen praksisklasse jeg var i lærte seg én bokstav i uken og var med det i rute til å være ferdig med alle bokstavene noen uker før sommerferien startet. Det kunne derfor være et års forskjell på når elever var ferdige med gjennomgangen av alfabetet på de ulike skolene. Når jeg igjen i norsk og norskdidaktikk-faget leste en artikkel som tok opp temaet bokstavprogresjon ble jeg bare mer interessert i dette feltet som det ikke fantes så mye forskning på. Men som det kom frem i artiklene jeg leste, kunne valget av bokstavprogresjon ha stor innvirkning på den tidlige lese- og skriveopplæringen og også på senere skolegang. Disse erfaringene fra studiene la grunnlaget for hva som ble problemstillingen til denne masteroppgaven. Dette var et tema jeg hadde lyst til å undersøke mer og jeg ville arbeide med noe som kunne gi meg et bedre faglig grunnlag for å kunne velge hvordan jeg skal arbeide med bokstaver og bokstavprogresjon når jeg selv blir lærer på første trinn. Jeg vil også ha et grunnlag for å argumentere for og gi anbefalinger til kolleger og andre lærere, når jeg skal bli en del av et profesjonelt fellesskap.

1.1 Bakgrunn

Barns mestring av lese- og skriveferdigheter i de tidlige skoleårene har stor innvirkning på deres senere suksess i skole og læring (Sunde, Furnes & Lundetræ, 2019, s. 141). Tradisjonelt sett i Norge har bokstavinnlæringen foregått over lengre perioder, ved å introdusere elever for én ny bokstav i uken, med vektlegging av fonologisk bevissthet, og bokstavens lyd, form og navn. Denne metoden har sin bakgrunn i tradisjon, og bygger på tanken om at hvis alle elevene skal henge med på bokstavinnlæringen, må bokstavinnlæringen foregå i et langsomt tempo. I senere tid har vi sett en endring i tempoet for bokstavinnlæringen, og flere lærere velger å introdusere to eller flere bokstaver i uken for elevene (Sunde et al., 2019, s. 143).

Denne trenden er også synlig i tre lærerveiledningsbøker tilhørende lærebøker for første trinn, *Nye Zeppelin*, *Salto* og *Ordriket*, der det blir lagt opp til at elever lærer to bokstaver i uken (Eidesen & Norberg, 2020) (Fjeld, Granly & Sunne, 2020) (Bjerke, Hagen & Ulland, 2013). Det var en artikkel av Cindy D. Jones og D. Ray Reutzel om bokstavprogresjon fra 2012 som for alvor satte i gang debatten i Norge, og denne var delaktig i å overbevise mange norske lærere til å gjøre et temposkiftet i bokstavundervisningen. Nasjonalt lesesenter har vært med på å oppfordre lærere til å introdusere flere bokstaver i uken etter 2012, og på sin nettside har de lagt ut detaljerte metoder for å arbeide med bokstavinnlæringen på første trinn (Lundetræ, 2023). Disse metodene går ut på å lære to bokstaver i uken, og å ikke bruke lang tid på selve introduksjonen av bokstaven, men å sette av tid til å utforske bokstaven i lek og andre aktiviteter, slik også Jones et al anbefaler. Med tanke på disse anbefalingene og den nye forskningen om bokstavprogresjon som utgangspunkt for god lese- og skriveopplæring, vil valget om å lære bort en eller flere bokstaver i uken et viktig valg en lærer på første trinne må ta stilling til.

1.2 Problemstilling og forskningsspørsmål

I møte med artikler og klasserom med ulike meninger om bokstavprogresjon, begynte jeg å tenke over hva som faktisk rørte seg i denne debatten og hva som ligger bak valgene om å enten bruke rask progresjon eller langsom progresjon. I denne oppgaven vil jeg undersøke hva debatten handler om og hvilke argumenter som blir brukt for og mot rask bokstavprogresjon. Med dette som bakgrunn utviklet jeg denne problemstillingen:

Hvilke argumenter blir brukt i debatten om rask eller langsom bokstavprogresjon? – og hvordan forankres argumentene faglig?

Som en konkretisering til denne problemstilling har jeg utviklet to forskningsspørsmål som vil bli utforsket i denne oppgaven;

Hvilke hjemler kommer frem i debatten om rask eller langsom bokstavprogresjon?

Hvilke bekymringer kommer frem i debatten om bokstavprogresjon

For å svare på disse skal jeg foreta en argumentasjonsanalyse av et utvalg debattartikler innenfor temaet bokstavprogresjon.

1.3 Avgrensning

Den tidlige lese-og skriveopplæringen er et stort felt med mange interessante temaer og problemstillinger, og jeg har valgt å fokusere på kun bokstavprogresjonen innenfor dette feltet. På grunn av det begrensede omfanget til studien har jeg valgt ikke å gå nærmere inn på metodene for innlæringen av bokstavene og heller ikke de ulike undervisningsmetodene som kan kombineres med enten rask eller langsom progresjon. Siden debatten fikk sin oppstart i 2013 er datamateriale i denne oppgaven dermed avgrenset til å være fra de siste elleve årene. Bokstavprogresjon er ikke et like stort tema på et internasjonalt nivå som det er i Norge, og er i stor grad avgrenset til Norge og norsk skolekontekst, og dermed er datamaterialet naturlig avgrenset til Norge de siste elleve årene.

1.4 Oppbygging av oppgaven

Denne oppgaven består av sju hovedkapitler, som igjen er delt inn i flere delkapitler. I kapittel én, innledningen, har jeg gjort rede for bakgrunn, problemstilling, forskningsspørsmål og avgrensning til oppgaven. I kapittel to og tre presenteres teoretiske perspektiver om skolekontekst, rammefaktorer, forskningsgjennomgang, begrepsavklaringer og argumentasjonsteori som grunnlag for analysen. Jeg presenterer i dette kapittelet aktuelle temaer og begrep som er relevante for å legge grunnlaget for å forstå temaet som vi finner i problemstillingen, som er bokstavprogresjon. Kapittel fire skildrer metodologien for studien og innebærer en skildring av argumentasjonsanalysen som metode, en gjennomgang av utvalget og en grundig beskrivelse av hvordan jeg gjennomførte analysen. Videre i kapittel fem legger jeg frem mine analyser ved å bruke tabeller og kommentere under disse tabellene. Kapittel seks er en oppsummerende drøfting av problemstillingen og forskningsspørsmålene i lys av det teoretiske rammeverket for oppgaven og tar utgangspunkt i resultatene fra kapittel fem. Til slutt skal jeg i kapittel åtte oppsummere mine hovedfunn og presentere min konklusjon.

2 Teoretisk rammeverk

Denne masteroppgaven skriver seg inn i feltet; den tidlige lese- og skriveopplæringen i Norge. Lesing er sammen med skriving, regning, muntlige ferdigheter og digitale ferdigheter, ferdigheter som blir beskrevet i overordnet del som nødvendige redskaper for læring og faglig forståelse (Kunnskapsdepartementet, 2020). I den overordna delen av læreplanen står det: Utvikling av de grunnleggende ferdighetene har betydning gjennom hele opplæringsløpet. Det går for eksempel en sammenhengende linje fra den første lese- og skriveopplæringen til det å kunne lese avanserte faglige tekster (Kunnskapsdepartementet, 2020). Dermed er den første lese – og skriveopplæringen et springbrett inn i barns skolegang.

Det teoretisk rammeverk som blir presentert i denne studien er viktig å presentere for å oppnå flere viktige formål. For det første gir det teoretiske rammeverket en strukturert tilnærming til forskningsspørsmålet ved å plassere det innenfor et etablert teoretisk forskningsfelt, som er den tidlige lese- og skriveopplæringen i Norge. Det teoretiske rammeverket hjelper med å tydeliggjøre hvilke begreper, teorier og tilnærminger som vil bli brukt til å analysere og tolke dataene som samles inn. Videre bidrar et teoretisk rammeverk til å forankre studien i eksisterende kunnskap og forskning på feltet, og demonstrerer for leseren hvordan denne studien bygger videre på tidligere arbeid. Dette skaper et nødvendig grunnlag for å forstå konteksten og relevansen av den aktuelle forskningen. Til slutt lager et teoretisk rammeverk en veiledning for å tolke resultatene og trekke konklusjoner på en måte som er grundig forankret i teori og tidligere forskning på området når funnene skal drøftes. Dette sikrer at studien er faglig solid og gir et pålitelig grunnlag for å bidra til den eksisterende kunnskapsbasen på feltet.

Denne studien undersøker debatten om bokstavprogresjon og i dette kapittelet vil jeg presentere det teoretiske rammeverket for studien. Dette kapittelet består av tre delkapitler. Det første delkapitlet består av teori om hva vi gjør og hva vi vet nå om begynneropplæringen, og innebærer teori om begynneropplæring, fonemisk bevissthet, bokstavkunnskap og bokstavinnlæring. I dette delkapitlet vil jeg plassere debatten i en kontekst, ved å beskrive hva vi vet og hva vi gjør i den tidlige lese- og skriveopplæringen. Jeg vil gå inn på grunnleggende forståelser innenfor feltet tidlig lese- og skriveopplæring og presentere andre debatter som har vært aktuelle innenfor begynneropplæringen. I delkapittel to vil jeg presentere tidligere forskning innenfor feltet bokstavprogresjon og jeg vil presentere artiklene som har vært med og skapt grunnlaget for debatten om bokstavprogresjon. Siste

delkapittel inneholder en begrepsavklaring, som støtte til artiklene som skal analyseres og består av temaer og begrep som er viktige for å forstå innholdet i artiklene. Dette delkapitlet vil inneholde teori om lese- og skrivevansker, og betydningen av tidlig identifisering og intervensjon for å forebygge og håndtere disse vanskelighetene. Det vil også trekke frem behovet for tilpasset opplæring og tidlig innsats, samt kartlegging av leseutvikling og motivasjon i begynneropplæringen. Gjennom en grundig gjennomgang av relevant teori og forskning på området, vil dette kapitlet bidra til å gi et helhetlig bilde av betydningen av tidlig lese- og skriveopplæring, samt utfordringene knyttet til dette i skolekonteksten.

2.1 Tidlig lese- og skriveopplæring: Hva vet vi, og hva gjør vi?

Debatten om bokstavprogresjon befinner seg i feltet som omhandler begynneropplæringen i skolen. Denne debatten har også implikasjoner for begynneropplæringens bredere kontekst, inkludert tilpasning til skolekulturen og generell skoleferdighet. Å kunne lese forutsetter at elevene har generell språklig bevissthet og fonemisk bevissthet, og disse to utgjør grunnmuren for å kunne utvikle leseferdigheter (Michaelsen & Palm, 2018, s. 141). Lesing og skriving blir forstått på forskjellige måter avhengig av konteksten. Ofte blir leseprosessen definert ved hjelp av følgende formel: Lesing = avkoding x innholdsforståelse x motivasjon (Gough & Tunmer, 1986, s. 7; Svanes, 2021, s. 54). Tanken bak denne formelen er at alle disse faktorene må være til stede for at barn skal lære seg å lese. Avkoding innebærer evnen til å oversette bokstaver til lyder og å kunne trekke bokstavene sammen til ord.

Innholdsforståelse handler om at elevene forstår hva ord, setninger og tekster betyr, og forstår innholdet i dem etter å ha avkodet dem. Motivasjon blir beskrevet som selve drivkraften bak både avkodingen og innholdsforståelsen, da en motivert leser blir en bedre leser av å lese mye og å ha leselyst (Svanes, 2021, s. 54-57). Tilsvarende blir skriveprosessen ofte beskrevet ved hjelp av følgende formel: Skriving = innkoding x budskapsformidling x motivasjon (Hagtvet, 2004, s. 276). Innkoding innebærer evnen til å stave og forme bokstaver, budskapsformidling handler om innholdet i tekstene som er skrevet og innebærer mottakerbevissthet, og motivasjon er en viktig faktor for at elever skal kunne utvikle seg som skrivere (Svanes, 2021, s. 39-41).

2.1.1 Begynneropplæring

Reidun Hoff-Jenssen har skrevet en artikkel om fenomenet begynneropplæring og sier at hennes analyse viser at forståelsen av begynneropplæringen kan deles inn i smal og vid forståelse (Hoff-Jenssen, 2020, s. 148-150). En smal forståelse av begynneropplæringen er en oppfatning om at begynneropplæring består av at elevene lærer seg å skrive og lese og regne i de ulike fagene de første skoleårene. Dette kan knyttes til arbeid med spesifikke kompetansemål ved ulike fag. En vid forståelse inkluderer ikke bare faglige kompetanser, men også det å lære seg å gå på skolen, som vil innebære å innta en rolle som elev, tilegne seg begrep, normer og rutiner som brukes i skolen og i en skolehverdag. I tillegg vil det å lære seg å gå på skolen innebære å være en del av et større fellesskap, og elever må lære seg skolekulturen og også det å kunne være selvstendig. Når en lærer har en vid forståelse av begynneropplæringen handler det om å forstå at begynneropplæringen ikke bare består av å tilegne seg faglige ferdigheter, men også faguavhengige momenter av det å gå på skolen. Hoff-Jenssen trekker frem at læreres forståelse er slik at den vide begynneropplæring må ligge til grunn for den smale begynneropplæring. En vid forståelse av begynneropplæringen kan danne grunnlaget for å utføre skolens doble samfunnsmandat, som er å skulle danne og utdanne elevene (Hoff-Jenssen, 2020, s. 153).

2.1.2 Fonemisk bevissthet

Fonemer er de minste enhetene som utgjør talespråket (Lundetræ & Walgermo, 2021, s. 44). For at barn skal komme i gang med lesing og skriving er det helt nødvendig at de må være fonemisk bevisste (Lundetræ & Walgermo, 2021, s. 43). Elever som har fonemisk bevissthet vil forstå at ord er bygget opp av individuelle lyder som er mindre enn stavelser, og er bevisste på særtrekkene til fonemer og har evne til å identifisere fonemer i ord (Lundetræ & Walgermo, 2021, s. 44). I noen eksperimentelle studier er det blitt vist at barn som har fått eksplisitt undervisning i fonemisk bevissthet skårer høyere på lese-tester enn barn som ikke har trent på fonemisk bevissthet (Blaiklock, 2004, s. 1). En del studier tyder på at opplæring i fonemisk bevissthet er mest effektiv i kombinasjon med bokstavinnlæringen, da dette kan hjelpe elevene med å få konkrete eksempler og visualisering av det talte ordet og fonemene (Lundetræ & Walgermo, 2021, s. 44).

2.1.3 Bokstavkunnskap

I Norge er det ikke krav om å lære barna bokstaver når de går i barnehagen, og det er først når barna begynner på skolen at de skal ha eksplisitt undervisning om bokstaver og bokstavkunnskap. Å ha bokstavkunnskap innebærer evnen til å identifisere og skrive både store og små bokstaver, samt å forstå hvilke lyder de representerer i skrevne ord, og god bokstavkunnskap er avgjørende for å forstå det alfabetiske prinsippet (Lundetræ & Walgermo, 2021, s. 45). Vi skiller ofte mellom formell bokstavkunnskap og funksjonell bokstavkunnskap (Svanes, 2021, s. 38). Formell bokstavkunnskap handler om å ha kunnskap om bokstavens navn, hvordan den ser ut og bokstavens lyd. Funksjonell bokstavkunnskap handler om evnen til å bruke bokstavene til å lage ord, setninger og tekst. Hovedfaktoren som i størst grad predikerer lesenivået i senere skolegang for elever, er hvor tidlig de lærer seg bokstavene, og spesielt elever som kan bokstavene før de begynner på skolen, gjøre det godt i lesing senere (Trageton, 2003, s. 81). For at barn skal kunne lære seg å lese og skrive, er det essensielt at de lærer seg bokstavers lyd, form og navn; bokstavkunnskap (Jones & Reutzel, 2012, s. 448). For at elever skal bli gode lesere er de også nødt til å kjenne til det alfabetiske prinsippet; altså at bokstaver representerer bestemte lyder i språket (Lundetræ & Walgermo, 2021, s. 45). Målet med bokstavkunnskap er å lære å lese og skrive, og bokstavinnlæringen må derfor kombineres med meningsfulle lese- og skriveaktiviteter, ettersom at bokstavene i seg selv ikke har mening (Lundetræ & Walgermo, 2021, s. 45). For elever som strever med lesing og skriving har det vist seg at systematisk bokstavinnlæring er viktig (Svanes, 2021, s. 38).

2.1.4 Bokstavinnlæring

Når elever begynner i første klasse på barneskolen, kommer de med ulik kunnskap om bokstaver, lesing og skriving. Elevene har kommet ulikt i lese- og skriveutviklingen og noen elever vil kunne mange bokstaver, mens noen elever kan sin egen forbokstav. Elever stiller også ulikt når det kommer til språkforståelse, muntlige ferdigheter og motivasjon, som er underliggende faktorer i lese- og skriveutviklingen. Hvilken type begynneropplæring som er mest hensiktsmessig, vil være avhengig av ferdigheter og erfaringer som eleven har med seg når de begynner på skolen (Lundetræ & Walgermo, 2021, s. 37-38). For eksempel er det en del studier som tyder på at elevers kunnskap om bokstavers form og lyd når de går i barnehagen er en viktig forutsetning for senere lese- og skrivekunnskaper (Sunde et al., 2019, s. 142). Samtidig er det sterke indikasjoner på at det er sammenheng mellom utilstrekkelige

bokstavkunnskaper ved inngangen til barneskolen og senere lesevaner (Sunde et al., 2019, s. 142). Lærere som har ansvaret for bokstavinnlæringen må ta stilling til ulike problemstillinger, som for eksempel hvilken rekkefølge bokstavene skal læres, hvordan man skal organisere innlæring av store og små bokstaver og i hvilket tempo elevene skal få undervisning om bokstavene (Lundetræ & Walgermo, 2021, s. 45-46). Et viktig prinsipp innenfor bokstavinnlæring er at bokstaven ikke bare skal innlæres, men de skal bli tatt i bruk.

2.1.5 Bokstavprogresjon

2.1.5.1 Rask bokstavprogresjon

Rask bokstavinnlæring betyr at elever i skolen lærer to eller flere bokstaver i uken, og tar utgangspunkt i en idé om funksjonell bokstavlæring (Rygg, 2016, s. 52). I 2013 utførte Annelin Rasmussen en studie om begynneropplæringen i lesing og skriving, som involverte svar fra 1217 lærere ved 841 ulike skoler. Resultatene av undersøkelsen indikerer at omtrent 80 prosent av lærerne i Norge bruker mellom 7 og 9 måneder på å undervise i alfabetet. Videre viser studien at 10,7 prosent av lærerne brukte mellom 13 og 24 måneder på denne opplæringen. Den gjennomsnittlige tidsbruken per uke for leseopplæringen blant lærerne lå på 5–8 timer (Rasmussen, 2013, s. 69).

2.1.5.2 Langsom bokstavprogresjon

Langsom bokstavinnlæring innebærer å lære bort én bokstav i uken til elevene og et systematisk bokstavprogram, hele første skoleåret (Michaelsen & Palm, 2018, s. 24). Denne metoden har vært den som ble brukt av flest lærere frem til 2013, og det var en veletablert tilnærming med den overordnede tanken om å tilpasse undervisningstempoet slik at alle elever kunne holde tritt med læringen over tid. Denne metoden hadde ikke sine begrunnelser i forskning, og før 2013 var det ikke gjort mye forskning på bokstavprogresjon. Ved en slik langsom bokstavinnlæring vil det ta opp mot 28 uker før de som kan færrest bokstaver ved skolestart, får mulighet til å komme skikkelig i gang med lesing og skriving (Lundetræ & Walgermo, 2021, s. 49). Lundetræ et al mener at dette kan føre til at de faller enda lengre bak og ikke klarer å henge med, noe som er uheldig ettersom de allerede ved skolestart er i risikogruppen for å utvikle lese- og skrivevaner.

2.1.6 Begynneropplæringen i Norge

I begynneropplæringen i skolen er det flere debatter som preger og har preget diskusjonene blant lærere, skoleledere, forskere, politikere og foreldre. Disse debattene reflekterer ulike perspektiver og synspunkter på hva som utgjør en effektiv begynneropplæring, og en førsteklasseleærer vil stå ovenfor mange problemstillinger og prinsipielle valg som må tas. Debatten om bokstavprogresjon er en av flere emner som er oppe til diskusjon innenfor feltet begynneropplæringen, og andre emner som ofte er oppe for diskusjon er rekkefølgen som elevene skal lære seg bokstavene, skriving på tastatur vs. for hånd, syntetisk vs. analytisk tilnærming, lekens plass i begynneropplæringen, tidlig innsats og kartlegging, og hvordan elevene skal lære seg liten og stor bokstav. I leseopplæringen er det vanlig å sortere metodene inn i to hovedgrupper. Den første er syntetisk tilnærming og denne metoden begynner med de minste elementene i skriftspråket; fonemer og grafemer (Kulbrandstad, 2018, s. 143). Denne tilnærmingen vektlegger vanligvis fonembevissthet og bokstavkunnskap som grunnlag for lese- og skriveutvikling. Tanken er å styrke elevenes evne til å avkode ord ved å lære dem lydene til bokstavene og hvordan de settes sammen til ord. Denne tilnærmingen kalles også ofte "bottom-up"-metoden, siden man begynner med grunnleggende elementer og bygger opp mot mer komplekse ferdigheter. I den syntetiske metoden starter man med å lære bokstavlydene før man bruker dem til å lese og skrive tekster. Den andre metoden er analytisk tilnærming, og denne metoden tar utgangspunkt i de større meningsbærende elementene i skriftspråket; ord, setninger og tekster (Kulbrandstad, 2018, s. 143). Denne metoden vektlegger å utvikle en grundig forståelse av hvordan språket er strukturert og fungerer som en helhet. I denne tilnærmingen bruker elevene hele ord og setninger som utgangspunkt for å analysere og forstå de mindre enhetene, som stavelser og enkeltlydene

2.2 Forskningsgjennomgang

Bokstavprogresjon og konsekvensene av valg av bokstavprogresjon er et felt som det ikke er blitt forsket mye på og det er et avgrenset antall artikler som utforsker temaet. I forskningen som finnes er det rettet spørsmål til den tradisjonelle metoden for rask bokstavprogresjon, og det undersøkes om en raskere progresjon kan være positivt for elevenes læring. I dette delkapittelet skal jeg presentere fem fagfelleverderte artikler som har forsket på bokstavprogresjon i ulike grader og med ulike tilnærminger. Disse artiklene utgjør fundamentet for den eksisterende kunnskapen om bokstavprogresjon, og det er resultatene fra

disse forskningsartiklene som har bidratt til å sette i gang og påvirke den pågående debatten om bokstavprogresjon. I 2012 kom artikkelen som for alvor satte i gang debatten om bokstavprogresjon. Denne artikkelen til Jones og Reutzel skapte grunnlaget for videre forskning og diskusjon innenfor praksisen for tempo i bokstavinnlæringen, og artikkelen ble den første byggesteinen i debatten om bokstavprogresjon i Norge.

2.2.1.1 Enhanced Alphabet Knowledge Instruction: Exploring a change of frequency, focus, and distributed cycles of review (Jones & Reutzel, 2012)

Denne forskningsartikkelen er skrevet av Cindy D. Jones og D. Ray Reutzel og ble gitt ut i 2012. Denne artikkelen beskriver en toårig, utforskende forskningsstudie av opplæringen i bokstavkunnskap i 13 klasserom fordelt på fire byskoler i utsatte områder. I denne artikkelen diskuteres forbedret bokstavkunnskapsundervisning (Enhanced Alphabet Knowledge, forkortet til EAK), en praktisk metode som førskolelærere kan ta i bruk for å organisere, planlegge og undervise grunnleggende bokstavkunnskap. EAK fokuserer på å lære barna å kjenne bokstavens navn og lyd, gjenkjenne bokstaven i tekst og skrive bokstavformen gjennom fleksible og gjentatte gjennomganger, med tanke på faktorer som påvirker barns tilegnelse av bokstavkunnskap. EAK metoden innebærer at elevene blir introdusert for en bokstav per dag, slik at én undervisningssyklus med bokstaver i alfabetet blir presentert innen de første 26 dagene av skolen. Denne første undervisningssyklusen lar læreren evaluere elevenes eksisterende kunnskap om AK for å imøtekomme differensielle behov hos elevene. Jones og Reutzel beskriver at for elever med begrenset AK gir denne første syklusen en oversikt over alfabetet, samtidig som disse elevene begynner å vie mer oppmerksomhet til bokstavene. På den annen side bruker elever med omfattende AK ikke en hel uke på å lære en bokstav de allerede kjenner i 26 uker av skoleåret. Denne økte takten gjør det mulig å presentere ytterligere undervisningssykluser etter behov. I hver EAK-undervisningssyklus har læreren fleksibilitet til å presentere bokstavene i alfabetet i en annen rekkefølge. Resultatene fra denne studien viste at elevene opplevde økt suksess med å tilegne seg bokstavkunnskap gjennom bruk av EAK.

2.2.1.2 Enhancing Alphabet Knowledge Instruction: Research Implications and Practical Strategies for Early Childhood Educators (Jones, Clark & Reutzel, 2013)

Denne artikkelen er skrevet Cindy D. Jones, Sarah K. Clark og D. Ray Reutzel og ble gitt ut i 2012. Artikkelen starter med å understreke viktigheten av bokstavforståelse, og beskriver sammenhengen mellom god forståelse og senere suksess med skriving og lesing (Jones et al., 2013, s. 81). De trekker frem at metodene som brukes for undervisning i alfabet forståelse er ikke tilstrekkelig og møter ikke behovene til elevene. Jones et al setter i artikkelen spørsmål ved å lære elevene kun en bokstav i uken og mener at langsom bokstavprogresjon er et resultat av tradisjon, og ikke en metode som er begrunnet i forskning. I tillegg kritiserer de tiden som blir brukt til å lære bort hver enkelt bokstavene til elevene. De trekker frem fire ulike grunner til hvorfor dette ikke er en lønnsom metode. Disse fire grunnene er at mange elever allerede kan bokstavene før de begynner på skolen, bokstavinnlæringen tar lang tid slik at elever som ikke kan bokstavene må vente 26 uker for å kunne bruke bokstavene, langsom progresjon legger ikke opp til repetisjon og øvelse som er nødvendig for å lære seg noe nytt og til slutt så er ikke alle bokstaver like i vanskelighetsgrad og bokstavinnlæringen krever variasjon i læringen. Jones et al presenterer en løsning som innebærer kort introduksjon av hver av bokstavene på 10 til 12 minutter, der de presenterer en ny bokstav til elevene hver dag. Forslaget innebærer videre at læreren jobber med bokstavene i sykluser, og de regner ut at det vil være mulig å gjennomføre opp til syv sykluser med bokstavene i alfabetet. I disse ulike syklusene foreslår de at læreren velger ulike måter å fokusere på ulike bokstaver på som de presenterer i en tabell og forklarer de ulike syklusene grundig gjennom en tre-steps leksjonsplan, som skal være enkel for lærere p benytte seg av. Jones et al konkluderer med at EAK instruksjon er mer effektiv enn tradisjonell undervisning. Dette fordi det gjør det mulig å tilpasse undervisningen etter elevens individuelle behov, og bidrar til å fremme leseferdigheter.

2.2.1.3 Begynnaropplæring i norsk for fagleg sterke elevar (Strandos, Vikdal & Bjørhusdal, 2017)

Denne Artikkelen ble gitt ut i tidsskriftet: FoU i praksis, som nå er kjent som *Nordisk tidsskrift for utdanning og praksis*, og er skrevet av Hilde Sognæs Strandos, Rita Årevik Vikdal og Eli Bjørhusdal. I artikkelen har de brukt en kvalitativ metode for å finne ut hvordan begynneropplæringen i 1. og 2. klasse i norsk foregår. Deres hovedfokus var på elever som allerede er sterke i norsk når de begynte på skolen og de var interessert i å finne ut hva norske

lærere gjør når de får førsteklasselever som allerede kan les og skrive når de begynner på skolen. De mest fremtredende funnene fra undersøkelsen viser at undervisningen kjennetegnes av langsom progresjon i bokstavinnlæring, utilstrekkelig modellering, og at faglig sterke elever blir betraktet som underytere. I artikkelen nevner de artikkelen til Jones, Clarke og Reutzel og fra den artikkelen trekker de frem at de mener at langsom bokstavprogresjon lener seg på tradisjon og kulturelle normer som finnes i samfunnet. Funnet fra deres ti informanter var at alle informantene brukte og forsvarte langsom bokstavprogresjon. Begrunnelsen informantene deres ga for dette, var at læreverket som ble brukt var lagt opp til at eleven skulle lære en bokstav i uken. Avslutningsvis sier de i artikkelen at i klassene til alle informantene var det eksempler på at disse sterke elevene endte opp med å underyte i undervisningstimer. Vi kan ikke trekke en direkte sammenheng mellom langsom bokstavprogresjon og sterke elever som underyter, men informantene kunne bekrefte at det var sånn i deres tilfeller. I Artikkelen avslutter de med å nevne at det finnes en trend der elever som ikke er faglig sterke får mye oppmerksomhet når det kommer til tilpasset opplæring, mens de sterke elevene ikke får like mye oppmerksomhet, og at jobben videre handler om å kunne gi alle elever den beste tilpassede opplæringen som mulig.

2.2.1.4 Does Introducing the Letters Faster Boost the Development of Children's Letter Knowledge, Word Reading and Spelling in the First Year of School? (Sunde et al., 2019)

Denne artikkelen er gitt skrevet av Kristin Sunde, Bjarte Furnes og Kjersti Lundetræ og ble gitt ut i 2019. Denne studien undersøker om et raskere tempo i bokstavundervisningen kan bidra til barns utvikling av lese- og skriveferdigheter det første året på skolen. Artikkelen starter med å understreke hvor viktig bokstavforståelse er for senere leseferdigheter og skriveferdigheter, og at det er sammenheng mellom barn som utvikler lesevaner og barn som ikke har gode nok bokstavferdigheter. Videre viser Sunde et al til Jones og Reutzel sin studie fra 2012 som eneste studie som tidligere har forsket på bokstavprogresjon, og påpeker at de ikke undersøkte elevens utvikling av lesing og staving i deres studie. Derfor ble målet med denne studien å undersøke hvordan tempoet i bokstavundervisningen påvirker utviklingen av både bokstavkunnskap og lese- og skriveferdigheter det første året på skolen, ettersom dette var et område som enda ikke hadde blitt forsket på. I artikkelen utforsker de hvordan rask bokstavprogresjon påvirker elevenes lesing og skriving på ulike punkter, ved å

utføre tester i løpet av det første skoleåret på 952 elever fra 51 klasser rundt om i Norge. Resultatet av undersøkelsen var at elevene fikk bedre tid til repetisjon og mer øvelse i å skrive og lese, og at spesielt elever som var mindre sterke som hadde god nytte av raskere bokstavinnlæring, mens sterkere elever viste minimale resultater av raskere bokstavprogresjon og god effekt av endrede arbeidsmetoder. Avslutningsvis så nevner de at det de har funnet er viktig å forske mer på, siden det ofte blir trodd at elevene som ikke er like sterke trenger lengre tid til å lære seg bokstavene, mens resultatene i deres undersøkelse viser noe helt annet.

2.2.1.5 Is a faster pace of letter instruction associated with other teaching practices? (Sunde & Lundetræ, 2019)

Denne artikkelen er skrevet av Kristin Sunde og Kjersti Lundetræ, og ble gitt ut i 2019. Sunde og Lundetræ poengterer at det i de siste årene har det vært en endring mot et raskere tempo i bokstavundervisningen i norske første klasser. Videre forklarer de at å introdusere bokstavene raskere kan ha potensial til å endre undervisningspraksis mer generelt, ikke bare ved å frigjøre tid til mer individuelt tilpasset lese- og skriveundervisning, men også ved å gjøre det mulig for elever å begynne å lese og skrive tekster tidligere. Målet med denne studien var å undersøke om tempoet i bokstavundervisningen er knyttet til mengden tid som brukes på ulike andre relevante undervisningspraksiser. Informasjon om tempoet i bokstavundervisningen og andre undervisningspraksiser ble gitt gjennom spørreskjemaer som ble utfylt i desember og juni av 51 norske første klasselærere som avsluttet bokstavundervisningen på ulike tidspunkter mellom september og juni. Resultatet etter undersøkelsen var at lærerne ikke brukte mindre tid på slike typer oppgaver selv om de hadde gått gjennom hele alfabetet raskere. Sunde og Lundetræ nevner at dette kan være et resultat av at noen lærere fortsatt bruker lengre tid enn anbefalt på å gjennomgå hver enkelt bokstav og at lærere ytterligere må utforske mulighetene raskere bokstavprogresjon gir.

2.3 Avklaring av begrep knyttet til debatten om bokstavprogresjon

Å beherske leseferdigheter er en essensiell forutsetning for læring på tvers av alle fagområder, og det er ofte med stor forventning at unge elever begynner sin skolegang med ønsket om å mestre lesingen. En vellykket start på leseopplæringen kan ha en betydelig innvirkning på elevenes fremtidige skolegang, da det legger grunnlaget for ytterligere akademisk suksess. Tidlig identifisering av lesevansker og tidlig intervensjon er avgjørende for å forebygge mer

komplekse leseproblemer senere. I dette delkapittelet vil jeg presentere begreper innenfor feltet tidlig begynneropplæring med fokus på forskningsfeltet om bokstavprogresjon. Dette feltet er preget av et fokus på elever som opplever vansker med lesing og skriving. Når vi snakker om elever som opplever vansker med skriving og lesing snakker vi i hovedsak om barn med språkvansker og barn med oppmerksomhetsvansker (Stangeland & Færevaag, s. 204). I denne artikkelen vil også begrepet faglig sterke elever være sentralt, og begrepet brukes for å beskrive elever som når høye prestasjonsnivåer innenfor lesing, skriving eller begge deler i norskfaget. Disse elevene kan enten allerede kunne lese og/eller skrive når de starter på skolen, eller de tilegner seg disse ferdighetene raskere enn gjennomsnittet.

2.3.1 Barn en skal være oppmerksom på

Ikke alle barn som begynner på skolen klarer å henge med på undervisningen i lesing og skriving, og det kan være ulike grunner til dette. Det finnes ulike prediktorer som kan fortelle om elever kommer til å utvikle vansker med lesing og skriving, og for disse elevene er tidlig innsats og tilrettelegging viktig (Stangeland & Færevaag). Språklige vansker med lesing og skriving kan være knyttet til dysleksi og andre typer språkforstyrrelser, som utfordringer med forståelse, uttale og kommunikasjon (Stangeland & Færevaag, s. 206-214). Dysleksi kjennetegnes ofte ved dårlig leseflyt, vansker med ordavkoding, utilstrekkelig leseforståelse og vedvarende stavevansker (Stangeland & Færevaag, s. 207). Språkforstyrrelser kan deles inn i to hovedgrupper: språkforstyrrelser som kan forklares av biomedisinske forhold, og utviklingsmessige språkforstyrrelser. Disse språkforstyrrelsene kan komme til uttrykk på samme måte og det er årsakene til vanskene som skiller de fra hverandre (Stangeland & Færevaag, s. 209). Biomedisinske forhold kan være, permanent hørseltap og genetiske tilstander slik som Downs og autisme (Stangeland & Færevaag, s. 209). Utviklingsmessige språkforstyrrelser fremtrer uten at det er åpenbare årsaker til vanskene, og barn med denne typen vansker vil mest sannsynlig ha språklige utfordringer resten av livet (Stangeland & Færevaag, s. 209).

Oppmerksomhetsvansker som er knyttet til vansker med lesing og skriving kan være ADHD - attention deficit hyperactivity disorder, motivasjon, selvregulering, sosioemosjonelle vansker, underlying og barns eksekutive funksjoner (Stangeland & Færevaag, s. 214-222). ADHD er en av de vanligste formene for oppmerksomhetsvansker hos barn og kjennetegnes av vedvarende vansker med å opprettholde oppmerksomhet, kontrollere impulser, og moderere

eget aktivitetsnivå (Stangeland & Færevaag). Symptomer på oppmerksomhetsvansker blir spesielt synlige når barn begynner på skolen, der det stilles krav om å tilpasse atferd og selvregulering (Stangeland & Færevaag, s. 214-215). Sosiemosjonelle vansker er vansker som er knyttet til sosiale og emosjonelle aspekter av livet, og barn som lever under utrygge hjemmeforhold, har opplevd traumer, omsorgssvikt, skilsmisse, krig, overgrep og/eller mobbing har høy risiko for å utvikle sosioemosjonelle vansker (Stangeland & Færevaag, s. 215).

Barn som ikke kommer godt i gang med lesing i 1.klasse, opplever ofte å utvikle lesevansker senere i skoleløpet (Andreassen & Jansson, 2021, s. 296). Det første semesteret barn går på skolen er det derfor en viktig tid for å forebygge lese- og skrivevansker. Dårlig bokstavkunnskap og mangelfull fonologisk bevissthet er prediktorer for utvikling av lese- og skrivevansker og derfor er det viktig å fokusere på aktiviteter som stimulerer disse ferdighetene (Andreassen & Jansson, 2021, s. 296). Det er viktig for skolen å veilede foreldre i hvordan de kan støtte deres barns utvikling det første semesteret, og et godt samarbeid med foreldre vil være viktig slik foreldre kan stimulere barnas nysgjerrighet til bokstaver utenfor skolen (Andreassen & Jansson, 2021, s. 297).

2.3.2 Tilpasset opplæring og tidlig innsats

I opplæringsloven paragraf 1-3. står det at «Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen, praksisbrevkandidaten og lære kandidaten» (Opplæringslova, 1998a). I den overordnede delen av læreplanen, under prinsipper for skolens praksis, står det at «Skolen skal legge til rette for læring for alle elever og stimulere den enkeltes motivasjon, lærelyst og tro på egen mestring.» (Kunnskapsdepartementet, 2017). De trekker frem at tilpasset opplæring «skal i størst mulig grad skje gjennom variasjon og tilpassinger til mangfoldet i elevgruppen innenfor fellesskapet. Det innebærer å ivareta sentrale verdier i opplæringen som inkludering, variasjon, relevans og medvirkning. I overordnet del fremheves viktigheten av å skape et læringsmiljø preget av god klasseledelse, realistiske forventninger og en inkluderende kultur som fremmer motivasjon og mestring. Tilpasset opplæring vil innebære å benytte dybdelæring, eksperimentering og tidlig innsats, samt behovet for en balansert vurderingspraksis og samarbeid på tvers av faglige grenser for å støtte elever gjennom hele opplæringsløpet (Kunnskapsdepartementet, 2017). Tidlig innsats i skolen innebærer at det skal settes inn tiltak så raskt som mulig etter oppdagingen av den

enkelte elevs utfordringer (Michaelsen & Palm, 2018, s. 20). Tidlig innsats er viktig på 1.-4.trinn, slik at elevene som står i fare for å henge etter, får lik mulighet til å oppleve mestring med skriving og lesing. I opplæringsloven paragraf 1-4. står det om tidlig innsats på 1. til 4. trinn; «På 1. til 4. årstrinn skal skolen sørge for at elever som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller rekning, raskt får eigna intensiv opplæring slik at forventede progresjon blir nådd. Om omsynet til eleven sitt beste talar for det, kan den intensive opplæringa i ein kort periode givast som eineundervisning.» (*Opplæringslova, 1998b*). Denne loven baseres på en smal forståelse av begynneropplæringen, og det er de faglige prestasjonene til elevene som trenger ekstra oppmerksomhet, slik at lærere kan iverksette tidlig innsats i begynneropplæringen. Målet med tilpasset opplæring er å kunne bidra til å støtte elevers faglige utvikling og motivasjon.

2.3.3 Kartlegging av leseutvikling

Mange skoler har fokus på ulike testresultater fra ulike kartleggingsprøver, for å vurdere elevers læring, og allerede på første trinn kan elever gjennomføre kartleggingsprøver. Å tilby alle elever tilpasset opplæring ut ifra den enkeltes forutsetninger og eget ståsted er en viktig del av undervisningen i begynneropplæringen (Michaelsen & Palm, 2018, s. 139). For å kunne gjøre dette må læreren ha kunnskap om hvor hver enkelt elev er i deres individuelle utvikling.

2.3.4 Motivasjon

I den overordnede delen av læreplanen står det at skolen skal fremme elevenes motivasjon og læringsglede ved å tilrettelegge for individuell læring og mestringstro gjennom varierte læringsaktiviteter og ressurser innenfor trygge rammer (Kunnskapsdepartementet, 2017). Spesielt viktig når det kommer til elever som strever med lesing er å motivere disse elevene til å lese mye, ved å bruke varierte tekster som elevene finner interessante (Lundetræ & Walgermo, 2021, s. 141).

2.3.4.1 Indre og ytre motivasjon

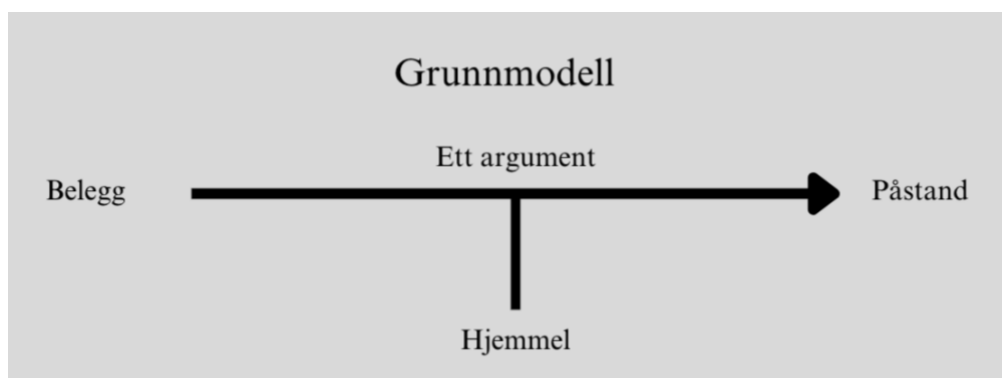
Når vi snakker om motivasjon, skiller vi ofte mellom indre og ytre motivasjon. Deci og Ryans selvbestemmelsesteori, som er basert på menneskers grunnleggende behov for kompetanse, autonomi og tilhørighet, er en sentral teori om indre og ytre motivasjon (Skaalvik & Skaalvik,

2021, s. 143). Deci og Ryan beskriver indre motivasjon som: «the doing of an activity for its inherent satisfactions rather than for some separable consequence» (Ryan & Deci, 2000, s. 56). Å være indre motivert handler om å gjøre noe fordi det føles bra i det øyeblikket, og ikke være motivert av eksterne belønninger eller konsekvenser. Deci og Ryan skiller i sin teori mellom amotivasjon, ytre motivasjon og indre motivasjon, hvor amotivasjon er når en person mangler intensjon eller motivasjon for å utføre en handling. Indre motivasjon handler om selvbestemte aktiviteter som noen utfører ut av interesse, glede eller tilfredsstillelse, der handlingen ikke er motivert av ytre påvirkning, men av en indre følelse av glede og lyst. Når noen er ytre motivert utfører de ikke handlingene på grunn av indre glede eller interesse, men av ytre påvirkninger og andre forventninger (Skaalvik & Skaalvik, 2021, s. 147). Ytre motivasjon kan også deles inn i enten kontrollert ytre motivasjon eller autonom ytre motivasjon. Kontrollert ytre motivasjon handler om å føle seg presset eller tvunget til å gjennomføre en handling uten å ha noe valg. Autonom ytre motivasjon er selvstendig og utføres frivillig, selv om den ikke nødvendigvis er utført av interesse eller glede, så vil det føles viktig for personen (Skaalvik & Skaalvik, 2021, s. 147). I skolen vil motivasjon være en viktig faktor for å fremme læring og trivsel blant elever. Ifølge Deci og Ryan sin teori om indre motivasjon og selvbestemmelse er det viktig å ivareta de tre grunnleggende psykologiske behovene: tilhørighet, kompetanse og selvbestemmelse. Dette er viktig for å fremme indre og ytre autonom motivasjon blant elevene. Dette innebærer at skolen må legge vekt på å skape et trygt og inkluderende læringsmiljø hvor alle elever føler seg sett, respektert og verdsatt. Tilhørighet til et sosialt og faglig fellesskap er avgjørende, og det er viktig at elevene opplever seg som reelle bidragsyttere i dette fellesskapet.

3 Argumentasjonsteori

Argumentasjon er en type retorisk tilnærming. Retorikk kan defineres som læren om hensiktsmessig bruk av muntlig og skriftlig kommunikasjon, og handler om å overbevise andre (Jørgensen & Onsberg, 2008, s. 11). Argumentasjon karakteriseres av resonnementer som involverer minst to informasjonskilder, hvor den ene kilden danner grunnlaget for den andre (Jørgensen & Onsberg, 2008, s. 11). Argumentasjon er relevant i mange ulike situasjoner i en hverdag, både i muntlige samtaler og skriftlige tekster og handler om å overbevise andre og formidle synspunkter, og er viktig for å ha gode samtaler og et fungerende demokrati. Argumentasjon handler om å svare på spørsmål og løse tvil. Når vi er usikre på noe eller vil overbevise noen, begynner vi å argumentere. Målet er å gi gode grunner for hvorfor vi mener det vi gjør, enten for oss selv eller for andre. Dette hjelper oss med å bestemme hva vi tror er sant og hva vi vil at andre skal tro. Retorisk argumentasjon kan forstås som når en person bruker språklig kommunikasjon for å overtale eller overbevise noen om et begrunnet synspunkt. Stephen Toulmin var en britisk lærer og filosof, og kom i 1958 ut med boken «The uses of argument», der han presenterte en argumentasjonsmodell som han hadde utviklet (Toulmin, 2003). Toulmin-modellen er en tilnærming til argumentasjon som er utviklet av Stephen Toulmin i 1958, og er nærmere bestemt en resonnementsanalyse. Modellen utgjør en retorisk tilnærming til tekst som primært er velegnet for å analysere tekster som innehar tydelige augmentative strukturer, hvor et bestemt standpunkt blir eksplisitt formulerte argument. Toulmin-modellen består av seks komponenter: Hovedpåstand, belegg, hjemmel, styrkemarkør, ryggdekning og innvending (Breivega, 2020, s. 179). Toulmin-modellen gir et rammeverk som hjelper med å analysere argumenter ved å bryte dem ned i forskjellige deler og sikre at hver del er logisk begrunnet, noe som styrker argumentasjonens overbevisningskraft. Enhver forsker som bruker Toulmin-modellen vil gjøre resonnementer på grunnlag av eget tolkningsarbeid, og som vi lærer fra hermeneutikken, vil en forsker undersøke mindre deler av en helhet, og revidere tolkningen kontinuerlig med den overordnede forståelsen av helheten (Breivega, 2020, s. 182). Grunnmodellen i en argumentasjonsanalyse består av hovedpåstand, belegg og hjemmel, der hovedpåstanden er den ideen som forfatteren prøver å overbevise leseren om. Belegget er bevisene og fakta som støtter påstanden, og hjemmelen er den underliggende forbindelsen som forklarer hvorfor det oppgitte belegget støtter opp om påstanden. En hjemmel kan være enten implisitt eller eksplisitt. En eksplisitt hjemmel er direkte formulert i en argumenterende

tekst, og er tydelig uttrykt og lett identifiserbar. En implisitt hjemmel er ikke direkte formulert i teksten, men er underforstått gjennom konteksten eller andre deler av argumentasjonen. I tillegg til grunnmodellen kan et resonnement ha styrkemarkører, ryggdekning og innvending. Ryggdekning er til støtte for hjemmelen, og er ofte gitt gjennom konkrete eksempler. En styrkemarkør indikerer at en påstand ikke gjelder i alle tilfeller og en innvending anerkjenner et annet gyldig syn på påstanden. Modellen beskriver hvordan argumenter er bygget opp, og den er laget for å kunne brukes til å analysere alle typer argumenter, uavhengig av hvilken kontekst de befinner seg i. Toulmin bygger sin modell på en lang tradisjon, og modellen er en videreutvikling av to klassiske argumentasjonsmodeller; syllogisme og enthymem, som stammer fra Aristoteles i det 4. århundre fvt. Modellen beskriver et argument ved å bryte det til opp til seks ulike elementer. Tre av disse elementene er obligatoriske og må være til stede i et argument, og tre av elementene er elementer som ofte forekommer, men ikke alltid. Modellen som inneholder de tre obligatoriske elementene kalles for grunnmodellen, og hvis man legger til de tre andre elementene kalles modellen for en utvidet modell.

Argumentasjonsanalysen vil alltid bygge på en fortolkning ut ifra en kontekst. En slik analyse vil kreve at den som analyserer setter deg inn i konteksten til hver enkelt tekst og være bevisst på avsenderen sine intensjoner når de skrev teksten. I et slikt tolkningsarbeid vil det alltid være en fare for feiltolkning dersom teksten inneholder mange antydninger. Forskeren vil alltid ha en forkunnskap som den tar med inn i ett analysearbeid, som er kjent som den hermeneutiske sirkel, og ved lite grundig analysearbeid kan dette ende med feilaktige konklusjoner. Avhengig av hva en skal undersøke i den enkelte analyse vil det i tillegg være nødvendig å vurdere hvor mange og hvilke argument som trekkes frem i en analyse. Dette er en vurdering en forsker må gjøre med bakgrunn i forskningsspørsmål og formål med den enkelte analyse.

4 Metode

Valg av metode for min oppgave er et resultat av forskningsspørsmålet i min problemstilling: Hvilke argumenter blir brukt i debatten om rask eller langsom bokstavprogresjon? – og hvordan forankres argumentene faglig? For å svare på min problemstilling vil jeg ha en kvalitativ tilnærming til mitt datamateriale, og jeg vil analysere datamaterialet mitt ved hjelp av argumentasjonsanalyse for å finne ut hvordan forfatterne av artiklene argumenterer for sine hovedpåstander. Dette kapittelet består av seks delkapitler, der det første kapittelet vil gi en presentasjon av kvalitativ metode og begrunnelser for valg av kvalitativ metode for denne studien. Delkapittel to presenterer analysemetoden som er valgt for å svare på problemstillingen til denne studien, som er argumentasjonsanalyse og kildrer begrunnelsene for valg av analysemetode. I delkapittel tre vil jeg begrunne mitt utvalg av teoretisk bakgrunn for denne oppgaven, da denne prosessen i seg selv har krevd begrunnede valg og jeg har benyttet meg av analytisk verktøy for å gjøre en begrepsavklaring. Delkapittel 4 kildrer utvalget av datamateriale, og består av en presentasjon av artiklene i datamateriale, samt en oversikt over nettsidene hvor artiklene er publisert. Til slutt i delkapittel seks kommentere jeg på styrker og svakheter ved metoden, og studiens gyldighet og pålitelighet.

4.1 Kvalitativ metode

For å besvare min problemstilling på best mulig måte, har jeg valgt å ta i bruk en kvalitativ tilnærming som jeg anser som den mest hensiktsmessige for å oppnå innsikt. Å ha en kvalitativ tilnærming innebærer å fokusere på forståelse, tolkning og beskrivelse av fenomener i sin naturlige kontekst (M.B. Postholm & Jacobsen, 2018, s. 113). Denne tilnærmingen vektlegger dybdeforståelse og søker å forstå kompleksiteten og variasjonen i menneskelig atferd, opplevelser og meninger. Kvalitative metoder involverer ofte innsamling av ikke-numeriske data, som intervjuer, observasjoner og tekstanalyse, for å gi rike og detaljerte beskrivelser av fenomener. Min problemstilling undersøker debatten om rask eller langsom bokstavprogresjon og jeg vil derfor finne og bruke eksisterende tekster som er skrevet som tilskudd til debatten som mitt datamateriale, og vil foreta en tekstanalyse av disse artiklene. Det finnes ulike typer metoder innenfor en kvalitativ tilnærming og i denne studien bruker jeg argumentasjonsanalyse som analysemetode av tekstene i mitt datamateriale, da

formålet med studien er å avdekke hvilke argumenter som blir brukt i debatten om bokstavprogresjon.

4.2 Analysemetode

For å analysere mitt datamateriale og svare på mine forskningsspørsmål vil jeg bruke argumentasjonsanalyse. Jeg ser på argumentasjonsanalyse som nyttig for å svare på min problemstilling for å undersøke og vurdere hvordan argumenter blir presentert, støttet opp og utfordret i debatten om bokstavprogresjon. Ved å bruke argumentasjonsanalyse vil jeg avdekke hvilke hjemler som er brukt i debatten, slik at jeg videre kan undersøke forskningsspørsmålene for denne studien.

4.3 Utvalg av teoretisk bakgrunn

Utvalget av det teoretiske rammeverket for denne oppgaven ble en kombinasjon av en presentasjon av feltet lese- og skriveopplæring i begynneropplæringen som er feltet denne studien skriver seg inn i, en presentasjon av tidligere forskning om bokstavprogresjon og en begrepsavklaring. Begrepsavklaringen var et resultat av den tidlige fasen av analysen når jeg leste gjennom artiklene, da det ble tydelig for meg at enkelte begrep som ofte kom frem i artiklene fortjente en teoretisk grunnmur i denne studien. Dette var begrep som ble tydelig for meg at var relevante for å svare på min problemstilling, da de var gjengående og sentrale i artiklene jeg leste. Etter å ha lest gjennom artiklene i mitt utvalg et par ganger, bestemte jeg meg for å gjøre en tematisk analyse av materialet for å finne ut hvilke begrep jeg ville inkludere i mitt teoretiske rammeverk. Tematisk analyse kartlegger innholdet i tekster ved å identifisere og tolke mønstre, og Braun og Clarke beskriver seks faser for denne metoden (Braun & Clarke, 2022). Jeg anvendte denne tilnærmingen for å analysere mine data, som inkluderte å bli kjent med materialet, lage koder, søke etter temaer, gjennomgå temaene kritisk, definere og navngi dem, og til slutt produsere en rapport basert på funnene. Siste steget i denne modellen ble en del av den teoretiske bakgrunnen for oppgaven og ble ikke presentert som en rapport på grunn av hensikten bak denne utviklingen av temaene. Etter gjennomføringen av denne metoden satt jeg igjen med fire temaer som ble grunnlaget for begrepsavklaringen. Disse temaene var lese- og skrivevansker, tilpasset opplæring, kartlegging og motivasjon.

4.4 Utvalg og datainnsamling

Formålet med min oppgave er å utforske den pågående debatten om bokstavprogresjon i den norske konteksten, samt å identifisere de ulike argumentene som fremmes i denne debatten. For å finne artikler som deltok i denne debatten begynte jeg med å gå inn på Nasjonalt lesesenter sine sider og søkte opp «bokstavinnlæring» og «bokstavprogresjon». Jeg brukte også Google sin søkemotor til å søke opp samme søkeord og ble ledet til andre nettsider som gir ut artikler om utdanningsforskning og bokstavprogresjon-debatten. Google og Nasjonalt lesesenter ble brukt som utgangspunkt for å utvikle utvalget mitt med baktanken om å finne de artiklene som også er lett tilgjengelig og forståelig for andre som søker etter informasjon om temaet bokstavprogresjon på nettet. Jeg forsøkte å søke etter artikler som viste de ulike perspektivene på temaet, slik at både stemmene for og mot er representert i mitt utvalg. Hele utvalget som er representert er mindre enn 15 år gammelt, og mer spesifikt så er alle artiklene gitt ut etter 2013, noe som korrelerer med at dette året var da for alvor at rask bokstavprogresjon ble etablert. Utvalget er derav bestemt av at en ikke snakket om dette temaet på samme måte som det ble gjort etter 2013.

4.4.1 Utvalg av artikler til analysen

Når jeg har valgt ut relevante artikler for å svare på min problemstilling har jeg sett på artikler som er gitt ut av ulike utgivere av forskning innenfor utdanningsforskning. Jeg har sett bort fra kommentarfelt, private innlegg i sosiale medier og lignende som ikke er publisert i en forskningsforskrift eller avis.. Forskningsartikler og publiserte avisinnlegg gjennomgår vanligvis en formell vurderingsprosess før publisering, der eksperter på feltet vurderer innholdet for nøyaktighet, relevans og kvalitet. Ved å bruke slike pålitelige og anerkjente kilder, vil jeg sikre troverdigheten og kvaliteten i mitt arbeid. Artiklene jeg analyserer har jeg hentet fra fem nettsider som gir ut artikler om utdanningsforskning, i tillegg til en vanlig avisnettside. Disse nettsidene er *Nasjonalt lesesenter*, *lesesenteret-bloggen*, *Forskning.no*, *Utdanningsforskning.no*, *Utdanningsnytt.no* og *Dagsavisen.no*. Jeg har til sammen funnet ni artikler som handler om bokstavprogresjon i begynneropplæringen fordelt på de ulike nettsidene og det er disse jeg skal bruke i min argumentasjonsanalyse. Jeg vil nå først gjøre kort greie for nettsidene der artiklene jeg bruker i min analyse er fra, før jeg presenterer hver enkelt artikkel fra mitt datamateriale.

4.4.1.1 Nasjonalt lesesenter

Inne på nettsiden til nasjonalt lesesenter publiseres forskningsartikler, pedagogiske ressurser og oversikter over pågående forskningsprosjekter. «Nasjonalt lesesenter er et forskningssenter ved fakultetet for utdanningsvitenskap og humaniora ved Universitetet i Stavanger «UiS» og et nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning med mandat fra

kunnskapsdepartementet» ("Om Nasjonalt lesesenter," 2020). Senterets primære mål er å forbedre kvaliteten på leseopplæringen ved å adressere språk, tekst og kommunikasjon i barnehagen samt leseferdigheter som grunnleggende kompetanse på tvers av alle fag i grunnskolen, og er landets ledende fagmiljø innen lesing og leseopplæring. Videre har de et fokus på å støtte barnehager og skoler i å tolke og implementere nasjonale rammeplaner og læreplaner. Senteret retter seg mot en rekke målgrupper, inkludert eiere og ansatte i barnehager og skoler, pedagogisk-psykologisk tjeneste og lærerutdanninger.

Lesesenteret-bloggen er en bloggside som tilhører nasjonalt lesesenter. De som skriver på bloggen, er forskere og fagpersoner ved Nasjonalt lesesenter. Lesesenteret-bloggen ligger på blogg.forskning.no som er bloggen som tilhører forskning.no. Nasjonalt lesesenter beskriver lesesenteret-bloggen som stedet der deres bloggere kan dele forsknings inspirasjon, refleksjoner eller innspill til aktuelle spørsmål og leseforskning og leseopplæring ("Lesesenterets blogg og meningsinnlegg," 2020).

4.4.1.2 Forskning.no

forskning.no har som mål å levere oppdaterte forskningsnyheter som engasjerer og vekker nysgjerrighet, samtidig fungere nettstedet som en rik ressursbank for leserne. De har som mål å bidra med ny innsikt og fremme forståelse gjennom innholdet på deres nettside, og de dekker de fleste fagfelt innen forskning i både inn- og utland. [Forskning.no](http://forskning.no) har en sentral redaksjon på tjue ansatte i Oslo. Plattformen eies av Foreningen for drift av forskning.no, som opererer på non-profit basis og inkluderer 80 norske forskningsinstitusjoner som medlemmer. Medlemmene av foreningen har muligheten til å sende inn artikler, som blir vurdert og redigert av en egen medlemsdesk før publisering (Kristiansen, 2022).

4.4.1.3 Utdanningsforskning.no

Utdanningsforskning.no samler og presenterer forskning for hele utdanningssektoren, fra barnehage til høyere utdanning, og de sikrer at artiklene som blir publisert der har gode

vitenskapelige og forskningsfaglige kvaliteter. Målet er å hjelpe lærere og ansatte å finne relevant forskning og fremheve studier som styrker kvaliteten i utdanning. Nettstedet fronter seg som unikt med sin omfattende dekning geografisk og faglig, og har som mål å styrke kunnskapsgrunnlaget for ansatte i utdanningssektoren (Utdanningsforskning.no, 2020).

4.4.1.4 Utdanningsnytt.no

Med fokus på pedagogikk, barnehage og skole, inneholder magasinet både faglig og politisk stoff. Utdanningsnytt.no, nettstedet til fagbladene Utdanning, Bedre skole, Yrke, Første steg og Spesialpedagogikk, er en plattform utgitt av Utdanningsforbundet og fungerer som en digital ressurs for relevant informasjon innenfor utdanningssektoren. Bladet Utdanning har som formål å gi dekning over alle skoleslag, fra barnehager til høyskoler og universiteter. Disse nettstedene og publikasjonene følger etiske retningslinjer som fastsatt av Redaktørplakaten og Vær Varsom-plakaten for å sikre god presseskikk. Videre er de også medlemmer av Fagpressen, som er en organisasjon som representerer fagpressepublikasjoner i Norge. Dette understreker deres forpliktelse til høy kvalitet, integritet og etisk journalistikk i samsvar med bransjens praksis (Utdanningsnytt).

4.4.1.5 Dagsavisen.no

Dagsavisen er en norsk dagsavis som utgis både på papir og digitalt. Den dekker nyheter, politikk, kultur, økonomi og samfunnsdebatt, og har sitt hovedkontor i Oslo. Dagsavisen ble etablert i 1884 under navnet "Social-Demokraten" og har gjennom historien vært knyttet til den norske arbeiderbevegelsen. Dagsavisen setter sin ære i å levere solid og redelig journalistikk (Haaland-Carlsen, 2024).

4.4.2 Presentasjon av artikler

Mitt datamateriale består av totalt ni artikler fordelt på de seks nettstedene som jeg har presentert og det er disse artiklene jeg skal analysere for å kunne svare på min problemstilling. Jeg skal nå gjøre greie for den enkelte artikkel i mitt datamateriale, ved å presentere forfatterne av artiklene og forklare hvilke artikler som er hentet fra hvilke nettsider. Artiklene er skrevet av bland annet tidligere lærere, spesialpedagoger og andre forskere, og fungerer som tilføringer til debatten om bokstavprogresjon.

4.4.2.1 Er det elevene eller skolen som har dysleksi? (Børresen, 2018)

Denne artikkelen er skrevet av tidligere lærer og pedagogisk veileder; Berit Børresen og ble gitt ut på utdanningsnytt.no i 2018. Artikkelen handler om bokstavinnlæringens historie og hvordan forståelsen og utførelsen av progresjonen har endret seg opp gjennom årene. Hun trekker frem egen skolegang og senere hennes barns, med ulike utgangspunkt, sine opplevelser og erfaringer med bokstavinnlæringen som både mor og lærer. Hun beskriver at det er noe feil med leseundervisningen i skolen og foreslår fem tiltak som hun mener skal til for at leseundervisningen skal bli bedre.

4.4.2.2 Førsteklassingene bør lære alle bokstavene før jul (lesesenter, 2015)

Denne artikkelen ble først gitt ut på lesesenteret.no, men er senere blitt fjernet derfra og ligger nå på utdanningsforskning.no sine nettsider, der de ikke har oppgitt forfatteren bak artikkelen. Artikkelen ble gitt ut i 2015 og trekker frem sitater fra førsteamanuensis Kjersti Lundetræ. Artikkelen presenterer påstander om effektene av rask bokstavprogresjon i begynneropplæringen og utfordrer tradisjonell langsom bokstavinnlæring. Den viser hvordan raskere bokstavintroduksjon fører til tidligere lesekodetekning, bedre leseferdigheter og forbedrede prestasjoner på kartleggingsprøver blant elever, og peker på at denne tilnærmingen er fordelaktig for alle typer elever

4.4.2.3 Hvordan jobbe med rask bokstavprogresjon? (Rongved, 2016)

Denne artikkelen ble først gitt ut på lesesenteret.no og er senere blitt publisert på nytt på utdanningsforskning.no i 2016. Forfatteren bak artikkelen er Elisabeth Rongved, som er kommunikasjonsrådgiver ved Nasjonal lesesenter. Artikkelen gjør greie for effektive metoder for å øke tempoet i bokstavinnlæringen blant elever ved å presentere argumenter for å introdusere flere bokstaver ukentlig og fordele repetisjon og differensierte lese- og skriveaktiviteter gjennom året, samt betydningen av regelmessig kartlegging av elevenes bokstavkunnskap for å tilrettelegge undervisningen.

4.4.2.4 Mener førsteklassinger lærer bokstavene for fort (Vartun, Høegh-Omedal & Smestad, 2017).

Denne artikkelen er gitt ut på forskning.no, og er produsert og finansiert av Universitetet i Oslo. Artikkelen ble gitt ut i 2017 og trekker frem meningene til Linda Larsen, som er

Spesialpedagog på Universitetet i Oslo, og ekspert på tidlig leseutvikling og lesevaner. Artikkelen diskuterer utfordringene ved å introdusere alle bokstavene til førsteklassinger før jul, med fokus på bekymringer knyttet til ulike ferdighetsnivåer blant elevene, behovet for tilpasset opplæring, og farene ved å overse betydningen av grundig repetisjon og individuell støtte for de svakere elevene.

4.4.2.5 På tide med raske bokstaver? (lesesenteret-bloggen, 2015)

Dette er et blogginnlegg som ble lagt ut på lesesenter-bloggen som er et samarbeid med lesesenteret.no og blogg-forskning.no. Blogginnleggene på lesesenterbloggen er skrevet av forskere og fagpersoner ved Nasjonal lesesenter, og i dette innlegget trekker frem Kjersti Lundetrø sine meninger. Innlegget ble lagt ut 11. november 2015 og der reflekteres det over den tradisjonelle tilnærmingen til bokstavprogresjon i den norske skolen, der sakte progresjon har vært vanlig, og hvordan stadig flere skoler nå ser ut til å adoptere en raskere tilnærming før jul. Dette antyder en potensiell endring i praksis, men behovet for systematisk forskning for å evaluere effektiviteten av ulike progresjonsmetoder understrekes, og det oppfordres til samarbeid mellom skolemyndigheter, lærere og forskere for å oppnå dette.

4.4.2.6 Rask bokstavinnlæring gjør at flere førsteklassinger blir gode lesere (Rongved, 2020a)

Dette er en artikkel som ble publisert på Nasjonalt lesesenter i 2020. Artikkelen er skrevet av Elisabeth Rongved og hun trekker frem læreren Inger Ramsfjell sine erfaringer med rask bokstavprogresjon, og Kristin Sunde sine meninger om rask progresjon. Artikkelen trekker frem positive sider ved rask bokstavprogresjon.

4.4.2.7 Raske bokstaver: utnytt mulighetene! (Rongved, 2020b)

Denne artikkelen er skrevet av Elisabeth Rongved og er gitt ut på Nasjonalt lesesenter ved Universitetet i Stavanger i 2020. Artikkelen utforsker en ny studie som utfordrer den tradisjonelle oppfatningen om langsom bokstavprogresjon, og viser at en raskere gjennomgang av bokstavene kan være mer gunstig for elever med lave leseferdigheter.

4.4.2.8 Raskere bokstavlæring er god opplæring også for elever som strever (Lundetræ & Sunde, 2020).

Denne artikkelen er gitt ut på Nasjonalt lesesenter i 2020 og er skrevet av Kjersti Lundetræ og Kristin Sunde. Artikkelen undersøker det økende skiftet mot rask bokstavprogresjon i begynneropplæringen i Norge og viser at denne tilnærmingen gir muligheter for tidlig deltakelse i meningsfulle lese- og skriveaktiviteter.

4.4.2.9 Skoleklar? (Frost & Solem, 2017)

Dette er en artikkel gitt ut i dagsavisen.no i september 2017 og er skrevet av Professor ved Institutt for spesialpedagogikk Universitetet i Oslo, J rgen Frost, og generalsekretær i Dysleksi i Norge, Caroline Solem. Artikkelen poengterer at rask bokstavprogresjon kan føre til liten trening av fonologiske aspekter, og advarer mot å fokusere på selve bokstavintroduksjonen i begynneropplæringen.

4.5 Argumentasjonsanalyse

For å svare på problemstillingen og forskningsspørsmålene som er blitt presentert i denne oppgaven skal jeg gjennomføre en argumentasjonsanalyse av de ni artiklene som jeg har presentert, ved å bruke Toulmin-modellen. Analysene baserer seg på argumentasjonsteorien som ble presentert i kapittel 3. For denne studien vil jeg benytte meg av grunnmodellen i argumentasjonsanalysen, da utvalget av artikler i datamaterialet er såpass omfattende og stort, som gjør at modellen for argumentasjonsanalyse må begrenses slik at alle artiklene kan bli inkludert. Grunnmodellen i seg selv vil gi meg en helhetlig forståelse av innholdet i artiklene og n r hjemlene og beleggene i artiklene er avdekket, vil jeg ha mulighet til å utforske både problemstillingen og forskerspørsmålene til studien.

4.5.1 Fremgangsmåte

I startfasen av denne studien jobbet jeg med å skaffe en oversikt over litteraturen som er grunnlaget for studien. I dette arbeidet satt jeg meg inn i teori om den første lese-og skriveopplæringen og jeg ble kjent med forskningen som allerede fantes om bokstavprogresjon. Det ble tydelig for meg da at det ikke er blitt gjort mye forskning på dette feltet og jeg fant kun tre artikler som hadde forsket på temaet bokstavprogresjon, ofte var også fokuset i artiklene delt med andre temaer innenfor lese-og skriveopplæringen. Etter dette

gjorde jeg utvalget av mitt datamateriale og brukte tid til å lese over artiklene to ganger, før jeg så behovet for å gjennomføre en tematisk analyse av artiklene, for å gjøre nødvendige begrepsforklaringer i den teoretiske bakgrunnen for studien. Etter å ha gjort rede for den teoretiske bakgrunnen gjorde jeg klart for å gjennomføre argumentasjonsanalysen. For å gjennomføre analysen av argumentene som er brukt i artiklene, har jeg designet en analysetabell. Analysetabellen tar utgangspunkt i Toulmin sin grunnmodell.

Hovedpåstand	Påstanden som avsendere prøver å overbevise mottaker om
Belegg	Begrunnelse for påstanden
Hjemmel	Logisk forbindelse mellom belegg og hovedpåstand.

Tabell 1: Grunnmodell for argumentasjonsanalyse

Etter å ha designet analysetabellen, var neste steg å lage utskrifter av artiklene fra datamaterialet. Målet med å skrive ut artiklene var at jeg på den måten kunne markere direkte i tekstene mine funn. Første steg i analysen var å lese gjennom tekstene for å avdekke hovedpåstanden i den enkelte artikkel, da dette er viktig å ha som grunnlag før jeg går videre til å finne beleggene. Etter å ha avdekket og notert ned hovedpåstanden i analysetabellen brukte jeg utskriften av artiklene for å markere i tekster når jeg fant belegg. Hvis det fantes hjemler som var eksplisitt uttrykt i tekster ble disse også markert med annen farge i teksten. Jeg noterte ned alle mine funn fra tekster før jeg gikk tilbake til hjemlene som hadde implisitte hjemler. Jeg noterte deretter disse implisitte hjemlene som var forbundet til de aktuelle beleggene.

4.6 Svakheter og styrker ved metoden

I min masteroppgave har jeg lagt stor vekt på å sikre redelighet gjennom hele forskningsprosessen. Dette har involvert å praktisere integritet og ærlighet på alle stadier av studien. Jeg har vært nøye med å være transparent om metodene jeg har brukt, inkludert beskrivelse av datainnsamling, analysemetoder og eventuelle begrensninger ved studien. Gjennom å praktisere redelighet i min forskning, har jeg bidratt til å opprettholde integriteten til vitenskapelig arbeid og styrket tilliten til forskningens resultater.

Kvalitativ metode gir dypere innsikt i komplekse fenomen og menneskelig erfaring, men kan være tidkrevende og ressurskrevende. Kvalitativ metode vil være avhengig av forskerens subjektive tolkning, noe som kan føre til ulike resultater ved gjenprøving av studien. Det kan ved kvalitativ metode være vanskelig å sikre gyldigheten og påliteligheten i studien, og det vil være viktig at en forsker gjør et grundig arbeid og evaluerer eget arbeid for å sikre pålitelighet og gyldighet. I denne studien har jeg benyttet Toulmin modellen, og mine funn vil være et resultat av et tolkningsarbeid. Denne læren om fortolkning kalles hermeneutikk (Gadamer, Schaanning & Holm-Hansen, 2012). Hermeneutikken er opptatt av å forstå meningen bak tekster og handlinger ved å ta hensyn til deres kontekst, historie, språkbruk og kulturelle rammer. Den hermeneutiske tilnærmingen legger vekt på subjektivitetens rolle i tolkningen og anerkjenner at tolkningen av et fenomen er påvirket av tolkerens egne erfaringer, forforståelse og perspektiv. Når en tolker en tekst eller et fenomen, starter man vanligvis med å forstå de enkelte delene eller elementene og disse delene blir forstått i lys av helheten de er en del av. Samtidig bidrar forståelsen av delene til å forstå helheten bedre. Denne gjensidige påvirkningen mellom helheten og delene skaper en sirkulær tolkningsprosess, der man gradvis nærmer seg en dypere forståelse gjennom gjentatte sykluser av analyse og refleksjon. Denne studien er derfor et resultat av mine tolkninger, med utgangspunkt i mine forutsetninger og førforståelser.

4.6.1 Validitet og reliabilitet

Som forsker er det viktig at kvaliteten i et arbeid blir sikret, og det er viktig å fremheve forskerens planlegging, handlinger og refleksjoner for å sikre en slik kvalitet og troverdighet i arbeidet (May Britt Postholm & Jacobsen, 2019, s. 125). Det vil være viktig å åpent reflektere over styrker og svakheter ved både innsamling av data og bearbeidingen av resultatene, ved å reflektere over studiens validitet og reliabilitet. Et annet ord for validitet er gyldighet. Gyldighet handler om hvorvidt vi har et solid grunnlag for våre tolkninger av funn og resultater, og handler om at metoden undersøker det den er ment å undersøke (May Britt Postholm & Jacobsen, 2019, s. 126). Vanligvis så skilles det mellom indre og ytre gyldighet. Indre gyldighet vurderer om det er tilstrekkelig grunnlag for å fastslå en kausal sammenheng mellom årsak og virkning, og Ytre gyldighet vurderer om funnene er generaliserbare til andre grupper som ikke er undersøkt direkte (May Britt Postholm & Jacobsen, 2019, s. 128).

Pålitelighet handler om at vi kan stole på at forskeren har gjort en god undersøkelse (May Britt Postholm & Jacobsen, 2019, s. 129). Ved å vektlegge grundig planlegging, utførelse og refleksjon, samt åpenhet i evalueringen av datainnsamling og resultatbehandling, kan forskeren opprettholde kvaliteten i arbeidet, og sikrer gyldigheten og påliteligheten.

I mitt arbeid har jeg tydelig beskrevet min fremgangsmåte slik at andre forskere har mulighet til å gjennomføre en identisk analyse. Samtidig er det viktig å presisere at denne studien er et resultat av min egen fortolkning som baserer seg på mitt teoretiske rammeverk og mine individuelle forutsetninger. Ved en slik fortolkning av materiale vil andre forskere som har andre forutsetninger for gjennomføringen komme til andre konklusjoner og kan vektlegge ulike ting enn det som er blitt vektlagt i denne studien. Når jeg har gjennomført en argumentasjonsanalyse har jeg identifisert og evaluert styrken og svakheten i argumenter. Dette kan være tidkrevende og komplisert prosess og det kan være fare for feiltolkning, og derfor har jeg gitt grundig begrunnelse for valg jeg har tatt når jeg har gjennomført denne studien, og gjentatte ganger gått gjennom mitt materiale og mine funn. Gjentatt lesing har gitt meg muligheten til å gjøre presisjoner og justeringer i formuleringene, strukturen og argumentasjonen i oppgaven min. Dette har bidratt til å sikre klarhet, sammenheng og konsistens i presentasjonen av mine ideer og funn.

5 Resultater av argumentasjonsanalysen

I denne delen av oppgaven skal jeg legge frem mine funn etter å ha gjennomført en argumentasjonsanalyse av mine ni utvalgte artikler, med utgangspunkt i problemstillingen *Hvilke argumenter blir brukt i debatten om rask eller langsom bokstavprogresjon? – og hvordan forankres argumentene faglig? Og forskningsspørsmålene Hvilke hjemler kommer frem i debatten om rask eller langsom bokstavprogresjon? og Hvilke bekymringer og fordeler kommer frem i debatten om bokstavprogresjon?* Analysen er gjennomført ved å bruke Toulmin modellen for argumentasjonsanalyse, og er avgrenset til grunnmodellen, som er bestående av hovedpåstand, belegg og hjemmel. Analysen blir lagt frem ved hjelp av skjemaet som er blitt presentert i metod delen som er basert på grunnmodellen og vil inneholde hovedpåstanden til den enkelte artikkel, alle belegg som støtter opp denne hovedpåstanden, og hvilke hjemler som ligger bak disse beleggene. Under skjemaet til den enkelte artikkel vil jeg videre beskrive mine funn av argumenter i konteksten som de er skrevet i, med tanke på forfattere, medvirkere og forskningsgrunnlag. Når jeg har lest alle artiklene i mitt utvalg har jeg funnet tre ulike overordnede hovedpåstander som er gjengående i utvalget. Jeg har valgt å dele inn de ni artiklene i tre grupper i denne analysen på grunnlag av disse tre gjengående hovedsynspunktene i artiklene. Jeg gjør dette for å lettere kunne se sammenhenger mellom artiklene som har samme hovedpåstand, og vil dermed skape et grunnlag for den neste delen av oppgaven; drøftingen. De tre ulike gruppene vil være; Artikkelen som setter fokuset fra bokstavprogresjon til selve lese- og skriveundervisningen, artikler som har som hovedsynspunkt å være for rask bokstavprogresjon og artikler der hovedpåstanden tar opp en utilstrekkelig leseopplæring.

5.1 Artiklene der hovedpåstanden tar opp en utilstrekkelig leseopplæring

Denne inndelingen består av artikkel nr. 1 som er skrevet av Børresen som ikke har som hovedpåstand å være for rask bokstavprogresjon, men argumenterer for en raskere progresjon som belegg for hovedpåstanden.

5.1.1 Artikkel nr.1: Er det elevene eller skolen som har dysleksi? (Børresen, 2018)

Hovedpåstand	Leseundervisningen i den norske skolen er ikke tilstrekkelig.
Belegg 1	«Vi som underviste i 1950-og 60-årene hadde sjelden problemer med å lære barn å lese».
Hjemmel	God leseundervisning gir gode lesere
Belegg 2	Det er ikke elevene det er noe i veien med, det er leseundervisningen!
Hjemmel	Leseundervisningen må bedres slik at elevene kan få en bedre skolehverdag

Hovedpåstanden i artikkelen er at dagens tilnærming til leseopplæring i skolen ikke er tilstrekkelig. Dette kommer tydelig frem gjennom forfatterens argumentasjon for å ta tilbake metoder som bruk av store trykkbokstaver, bokstavbrikker, lydmetoden og fonetisk tabeller i undervisningen. Et belegg for denne påstanden er forfatterens egne erfaringer som lærer og pedagogisk veileder, samt observasjoner av økende leseproblemer blant elever etter endringer i lesemetoder på 1970-tallet; «Vi som underviste i 1950-og 60-årene hadde sjelden problemer med å lære barn å lese». Videre støttes hovedpåstanden av beskrivelsen av de tidligere metodene som ble brukt, der elevenes leseferdigheter ble utviklet gjennom systematisk og strukturert undervisning med fokus på fonetikk og bokstavinnlæring. Det trekkes frem et sitat fra en pedagogisk veileder på tiden etter at det hadde blitt slutt på de fonetiske øvelsene: «Hun hadde registrert at resultatene på Gjessings lese og rettskrivingsprøver, som ble gjennomført i alle første og andreklasser i Oslo, var blitt katastrofalt mye dårligere»(Børresen, 2018). Børresen foreslår fem grep for å heve den utilstrekkelige leseundervisningen; Grundig innføring i lesepedagogikk i lærerutdanningen, anbefaling av bruk av store trykkbokstaver, felles gjennomgang av hver bokstav med to til tre bokstaver i uken og felles leselekser. Hjemmelen til dette argumentet er at leseundervisningen må forbedres for at eleven kan få mer ut av lese- og skriveopplæringen. I artikkelen kommer det frem at dette innebærer tanken om at elever lærer best av å drive på med lese-oppgaver ved siden av innlæringen av

bokstavene, og lære seg å bruke bokstavene parallelt som bokstavinnlæringen, som vil bety en syntetisk tilnærming til bokstavinnlæringen.

5.2 Artikler som har som hovedsyn å være for rask bokstavprogresjon

Denne gruppen består av seks artikler som alle er positive til rask bokstavprogresjon og argumenterer for bruken av «raske bokstaver».

5.2.1 Artikkel nr.2: Førsteklassingene bør lære alle bokstavene før jul (lesesenter, 2015)

Hovedpåstand	Førsteklassinger bør lære seg to eller flere bokstaver i uken
Belegg 1	All forskning viser at det er best å lære bokstavene så raskt som mulig.
Hjemmel	Forskning er en indikasjon på hva som burde gjøres.
Belegg 2	Elever som lærer flere bokstaver i uka, knekker lesekode kjappere, leser vanskeligere bøker og gjør det langt bedre på kartleggingsprøver.
Hjemmel	Å tilegne seg gode lese- og skriveferdigheter er positivt for elevers senere læring.
Belegg 3	Rask tilgang til flere bokstaver gjør at elever kan lese og skrive flere ord tidlig, og dermed både bli motivert og få mer lesetrening.
Hjemmel	Motivasjon er en viktig faktor for å fremme læring og trivsel blant elever.

Hjemmel	Mengdetrening i lesing er viktig for å kunne få god leseflyt og avkode automatisk.
Belegg 4	Lærere kan tidligere identifisere hvilke elever som trenger ekstra hjelp, og kan sette inn nødvendige tiltak tidligere.
Hjemmel	Tidlig innsats er et viktig for elever som strever med lesing og skriving.

I artikkelen om rask bokstavprogresjon for førsteklassinger argumenteres det for behovet for å lære alle bokstavene før jul, og fordelene ved raskere bokstavprogresjon fremheves.

Hovedpåstanden er at elever burde lære seg to eller flere bokstaver i uken, og det trekkes frem at rask bokstavprogresjon er positivt for alle elever. Dette støttes opp av erfaringer og forskning presentert av førsteamanuensis Kjersti Lundetræ ved Nasjonal lesesenter, Universitetet i Stavanger. Artikkelen peker på at tradisjonell praksis med langsom bokstavprogresjon i norsk skole ikke nødvendigvis er basert på forskning, men heller på tradisjon: «-Det hersker en oppfatning av at skriftspråket er en vanskelig kode å lære seg, og at man derfor må gå langsomt frem. man har vært overbevist om at særlig de svake elevene trenger lang tid på å lære bokstavene». Hovedargumentet støttes av belegget om at all forskning på feltet har vist at det er best å lære bokstavene så raskt som mulig. Hjemmelen her er implisitt og handler om at forskning er til å stole på og er noe som burde bli brukt som utgangspunkt til valg en lærer tar om måter å undervise på. Videre fremmes to belegg som handler om at raskere tilgang til bokstavene gjør at elever knekker lesekoden kjappere, gjør det bedre på kartleggingsprøver og kan lese og skrive ord raskere, som fører til mengdetrening i lesing og gjør elevene mer motivert. Hjemlene til disse beleggene er at å tilegne seg gode lese- og skriveferdigheter er positivt for elevers senere læring og viktigheten av motivasjon og mengdetrening når det kommer til å lære seg å lese og skrive. Til slutt blir hovedpåstanden støttet av belegget om at lærere kan tidligere identifisere elevene som strever og sette inn tilpassede tiltak tidligere ved rask progresjon, med hjemmel i at tidlig innsats er viktig for elevene som strever. Forslaget om å lære alle bokstavene raskere understøttes av forskning fra prosjektet På Sporet, som viser at mange barn allerede har kjennskap til bokstavene før de starter på skolen, som de sier at tyder på at det ikke nødvendigvis er vanskeligere å lære seg å lese enn å lære seg andre ferdigheter. Samlet sett blir

hovedpåstanden om behovet for raskere bokstavprogresjon støttet av empirisk belegg og forskning, samt utfordrer den eksisterende praksisen i den norske skolen på den tiden artikkelen ble skrevet i 2015.

5.2.2 Artikkel nr.4: Hvordan jobbe med rask bokstavprogresjon? (Rongved, 2016)

Hovedpåstand	Elever bør lære mer enn en bokstav i uka
Belegg 1	Rask bokstavprogresjon vil føre til flere møter med alle bokstavene i løpet av året.
Hjemmel	Repetisjon er en god teknikk for å lære seg noe.
Belegg 2	Går man raskere fram, vil elevene bli kjent med alle bokstavene tidlig, og få mer tid til å øve på de bokstavene de eventuelt synes er vanskelige.
Hjemmel	Elever trenger tid og repetisjon til å lære seg bokstaver.
Belegg 3	For elever som synes det er vanskelig å lære seg bokstavene, kan en rask bokstavprogresjon gjøre at læreren enda tidligere legger merke til vansker hos eleven, og kan gi tidligere hjelp.
Hjemmel	Tidlig innsats er viktig for elever som strever med lesing og skriving.
Belegg 4	Å bruke mindre tid på den første runden med bokstaver, vil frigjøre tid til flere runder med bokstavinnstruksjon.

Hjemmel	Repetisjon er viktig for å tilegne seg sikker bokstavkunnskap.
Belegg 5	Det er viktig å kartlegge elevens kunnskaper jevnlig og hyppig.
Hjemmel	Kartlegging av elevers bokstavkunnskaper gir læreren oversikt over hvordan elevene ligger an.

I artikkelen skrevet av Rongved fremmes hovedpåstanden om fordelene ved å innføre en raskere fremgangsmåte for å lære bokstaver i første klasse. Dette argumentet støttes opp av flere belegg og hjemmel. For det første, bruker artikkelen uttalelser og anbefalinger fra førsteamanuensis Kjersti Lundetræ ved Nasjonalt lesesenter som belegg for påstanden om fordelene ved rask bokstavprogresjon. Lundetræ påpeker variasjonen i elevenes bokstavkunnskap ved skolestart og argumenterer for behovet for tilpasset opplæring; «Siden spriket er så stort, og med tanke på behovet for tilpassa opplæring, kan de være lurt å bruke relativt kort tid på en felles bokstavinnstruksjon, og heller legge til rette for flere økter med repetisjon og differensierte lese- og skriveaktiviteter i løpet av året» (Rongved, 2016). Lundetræ foreslår videre at en lærer gjennomgår to bokstaver i uka. Artikkelen trekker frem behovet for repetisjon ved å gi elever flere møter med bokstavene i løpet av et år, og spesielt flere møter med bokstaver som kan være krevende. Videre trekker de frem i belegg 3 at rask bokstavprogresjon gjør at en lærer kan tidligere legge merke til elever som trenger hjelp og med det gi tidligere tilpasset hjelp. Hjemmelen bak dette er at raskere bokstavprogresjon vil føre til tidligere innsats, som er viktig for elever som strever. Til slutt nevner Rongved viktigheten av kartlegging av elevers bokstavkunnskaper i første trinn og legger til; «i utgangspunktet bør man sjekke bokstavkunnskapen hos elevene flere ganger i løpet av første klasse»(Rongved, 2016). Hjemmelen her er ideen om tilpasset opplæring og behovet for jevnlig kartlegginger for å kunne gi en lærer oversikt over hvordan elevene ligger an og gi elevene tilpasset opplæring. Samlet sett blir hovedpåstanden om fordelene ved rask bokstavprogresjon støttes av belegg i form av ekspertuttalelser og argumenter for tilpasset opplæring, samt nødvendigheten av jevnlig kartlegginger.

5.2.3 Artikkel nr.6: På tide med raske bokstaver? (lesesenteret-bloggen, 2015)

Hovedpåstand	Norske førsteklasse bør endre til en raskere progresjon i bokstavinnlæringen
Belegg 1	En studie av Jones, Clark og Reutzel tydet på at en rask progresjon ga best læringsutbytte.
Hjemmel	Resultater fra forskning er entydig med hva som burde gjøres.
Belegg 2	Ved rask progresjon får læreren bedre mulighet til å tilpasse opplæringa til den enkelte elev og legge til rette for ekstra øving på de bokstavene den enkelte elev syner er vanskelige.
Hjemmel	Tilpasset opplæring er et viktig tiltak, spesielt for elever som strever med lesing og skrivning.
Belegg 3	Elever med store lesevaner hadde sjelden automatisert kunnskap om alle bokstavene, og de strevde ofte med bokstavene som ble introdusert sist.
Hjemmel	Langsom bokstavprogresjon påvirker elever som strever negativt.
Belegg 4	På nyåret i 2014 fikk jeg mail fra en begeistra rektor som ikke hadde sett maken til flinke og motiverte førsteklasinger.
Hjemmel	Andres positive erfaringer er en indikasjon på hva som kan funke for andre.

Belegg 5	Etter å ha snakka med mange lærere som har prøvd ut dette (Ferdig med bokstavene før jul og legge til rette for mer skriving og lesing), har jeg faktisk til gode å høre at noen vil gå tilbake til «gamlemåten».
Hjemmel	Andres positive erfaringer er en indikasjon på hva som kan funke for andre.
Belegg 6	Systematisk forskning er nødvendig for å kunne si med sikkerhet hvilken progresjon i bokstavinnlæringen som gir best mulig læringsutbytte for flest mulig elever.
Hjemmel	Forskning kan gi svar på hva som er riktig å gjøre

Hovedpåstanden i denne artikkelen handler om at det må skje en endring i alle norske klasserom, fra langsom bokstavprogresjon til rask progresjon. Forfatterens personlige erfaringer som elev, lærer, mor og leseforsker trekkes frem i artikkelen, som belegg for påstanden om behovet for endringer i bokstavlæringen, da hennes opplevelser kildrer et barn som syntes alfabetinnlæringen gikk treigt. Disse erfaringene gir et konkret bilde av den tradisjonelle tilnærmingen til bokstavlæring og viser behovet for en mer dynamisk tilnærming. Videre refererer artikkelen til forskning, spesielt til studien til Jones et al som antyder at raskere bokstavprogresjon kan føre til bedre læringsutbytte (lesesenteret-bloggen, 2015). Videre nevner Lundetræ at ved rask bokstavprogresjon så vil det være mulig å drive tilpasset opplæring tidligere, og spesielt for elever som strever med lesing og skriving vil rask progresjon ha fordeler. Elever som strever vil kunne på mange repetisjoner av alle bokstaven ei alfabetet ved rask progresjon, som er en viktig faktor for læring, spesielt for disse elevene med lese- og skrivevansker. I de to neste beleggene nevner Lundetræ andre rektorer og lærere sine positive erfaringer etter å ha byttet fra langsom til rask bokstavprogresjon. Hjemmelen her er at andres positive erfaringer kan være en indikasjon for hva som kanskje kan fungere for andre, og fungerer som en oppfordring fra likesinnede til å endre praksisen som fantes i skolen frem til 2013. Samlet sett viser analysen hvordan hovedpåstanden om endringer i førsteklassepraksis støttes av belegg i form av personlige erfaringer og forskning. Artikkelen

etterlyser til slutt mer forskning og et bredt samarbeid mellom instanser for å utvikle den beste metoden for bokstavinnlæringen.

5.2.4 Artikkel nr.7: Rask bokstavinnlæring gjør at flere førsteklassinger blir gode lesere (Rongved, 2020a)

Hovedpåstand	Raskere gjennomgang av bokstaver er bra for elever med lave leseferdigheter.
Belegg 1	Erfaringene med å gå over til en raskere progresjon var utelukkende god.
Hjemmel	Andres erfaringer kan være en indikasjon for hva som kan fungere for andre.
Belegg 2	Den første norske studien på feltet viser at raskere bokstavinnlæring er positivt for elevenes leseutvikling.
Hjemmel	Forskning er noe vi kan stole på.
Belegg 3	Et problem med å vente med bokstavene, er at nettopp de elevene som strever, og som trenger mange repetisjoner, får mindre anledning til dette.
Hjemmel	Repetisjon er bra for elever som strever med lesing og skriving.
Belegg 4	Rask bokstavprogresjon gir muligheten for å gi tidlig hjelp til elevene som trenger det.
Hjemmel	Tidlig innsats er spesielt viktig for elever som står i fare for å utvikle lese-og skrivevansker.

Belegg 5	Lærer Pia Olsen sier: «Vi har kommet mye raskere i gang med skriving, elevene kan gjøre oppgaver som krever lesing tidligere på året, og ikke minst oppdager vi raskere hvem det er som strever, og kan gi dem hjelp tidligere.
Hjemmel	Andre læreres positive opplevelser med rask progresjon kan være en indikasjon for hva som kan fungere for andre.
Belegg 6	Lærerne må kartlegge elevene regelmessig, og fortsatt bruke hele året på å repetere bokstavene med de elevene som trenger det.
Hjemmel	Kartlegging er viktig for å finne ut hvordan en kan drive tilpasset opplæring.
Belegg 7	Det er avgjørende at alle elevene får ta i bruk bokstavene i lesing og skriving av meningsfulle tekster
Hjemmel (eksplisitt)	Meningsfulle tekster er motiverende for elever som lærer seg å lese og skrive.

I artikkelen argumenteres det for at en raskere progresjon i bokstavinnlæringen i norske førsteklasser har positive effekter på leseutviklingen til elevene som strever. Artikkelen trekker frem omveltningen som har skjedd i norske førsteklasserom de siste årene, fra en langsom tradisjonsbasert progresjon til en rask bokstavprogresjon i alfabetinnlæringen. Det første belegget forklarer at lærere har hatt utelukkende positive erfaringer med å endre fra langsom til rask progresjon. I det neste belegget for hovedpåstanden presenteres resultater fra den første norske studien på feltet, som viser at elever i klasser med rask bokstavprogresjon leser bedre og har mindre sannsynlighet for å ha bekymringsfullt lave leseferdigheter ved slutten av første klasse. Studien som trekkes frem er utført av Lundetræ, Bjarte Furnes og Kristin Sunde, og artikkelen viser til oppløftende resultater. Det trekkes frem at rask

bokstavprogresjon gir bedre muligheter til å repetere og øve på alle bokstavene og at det er færre elever på laveste ferdighetsnivå; «Ikke bare leser elever i klasser med rask bokstavprogresjon bedre i slutten av første trinn. De har også mindre sannsynlighet for å ha bekymringsfullt lave leseferdigheter ved slutten av første klasse» (Rongved, 2020a). Det trekkes også frem at lærere som har benyttet rask bokstavprogresjon er fornøyde og har fått gode erfaringer. Artikkelen presiserer også viktigheten av kartlegging og meningsfulle oppgaver; «Lærerne må kartlegge elevene regelmessig, og fortsatt bruke hele året på å repetere bokstavene med elevene som trenger det. I tillegg er det avgjørende at alle elevene får ta i bruk bokstavene i lesing og skriving av meningsfulle tekster» (Rongved, 2020a). Til slutt presiserer de funnet om at rask bokstavprogresjon ikke skaper flere svært sterke elever, men at rask bokstavprogresjon er positivt for elevene som strever med lesing og skriving og står i fare for å utvikle lese- og skrivevansker.

Artikkel nr.8: Raske bokstaver: Utnytt mulighetene! (Rongved, 2020b)

Hovedpåstand	Rask gjennomgang av bokstavene gir muligheter for spennende lese- og skriveundervisning.
Belegg 1	Vi anbefaler at man gir elevene gode tekster og meningsfulle skriveoppgaver parallelt med at de lærer bokstavene.
Hjemmel (eksplisitt)	Meningsfulle skriveoppgaver kombinert med bokstavinnlæring har en verdi i seg selv for elevene, og er også en veldig god måte å lære å lese og skrive på.
Belegg 2	Klasser med rask bokstavprogresjon jobbet mindre med å øve på delferdigheter, som å jobbe i arbeidshefter og skriftforming, før jul. Etter jul jobbet de tydeligere mer med meningsfulle skriveoppgaver.

Hjemmel	Meningsfulle lese-og skriveaktiviteter er positivt for elevene.
Belegg 3	For undervisningen fremover er det viktig å både følge elevenes utvikling av bokstavkunnskap og lesing, og å legge til rette for mye god lesing og skriving.
Hjemmel	Mengdetrening er viktig for elever som skal lære seg å lese og skrive.
Belegg 4	Anbefalingen er å bruke 10-15 minutter på å introdusere en ny bokstav, og så la elevene få jobbe med bokstavene gjennom meningsfylt lesing og skriving.
Hjemmel	Meningsfull lesing og skriving øker motivasjon og interesse hos elever.
Belegg 5	Rask bokstavprogresjon gir gode muligheter til tilpasset opplæring, til å tidlig oppdage hvem som strever, og å repetere og sette inn tiltak tidligere i skoleløpet enn hva man har mulighet for med en langsom progresjon.
Hjemmel	Rask bokstavprogresjon er positivt for elever som strever.
Belegg 6	Det krever imidlertid også at lærerne følger elevene med jevnlig kartlegging og observasjon gjennom hele skoleåret for å sikre at alle elevene har god utvikling.
Hjemmel	Kartlegging og observasjon er viktig å kombinere med rask bokstavprogresjon.

I artikkelen fremheves det at det har skjedd et taktskifte i begynneropplæringen i Norge, der stadig flere lærere går over til en raskere progresjon i bokstavinnlæringen. Hovedpåstanden er at rask bokstavprogresjon gir elevene muligheter til å delta i meningsfulle lese- og skriveaktiviteter tidligere i skoleløpet. Artikkelen er en anbefaling slik tittelen anslår: Utnytt muligheten. Dette er fordi de mulighetene som oppstår ved rask bokstavprogresjon, har vist seg å ikke bli tatt i bruk av mange lærere. Som belegg for påstanden presiserer Rongved at det er viktig for elever å få tildelt meningsfulle lese- og skriveoppgaver parallelt med bokstavundervisningen, og ikke se på bokstavinnlæringen som en isolert prosess. Rongved nevner legger til at det er viktig å ta utgangspunkt i elevenes interesser når læreren lager meningsfulle oppgaver, og vektlegger den viktige jobben læreren må gjøre for å engasjere elevene. Videre Presiserer Rongved i belegg 3 at mengdetrening er en viktig når elever skal lære å lese og skrive. Rongved presiserer deretter en misoppfatning en del lærere forteller om at å lære elever flere bokstaver i uken tar veldig lang tid, med at det er anbefalt å kun bruke 10-15 minutter på å introdusere en ny bokstav. I de to siste beleggene legger Rongved til at rask bokstavprogresjon gir gode muligheter for tilpasset opplæring og tidlig innsats for elever som trenger det og åpner mulighetene for mange repetisjoner av bokstavene, samtidig som den enkelte lærer driver med jevnlig kartlegging og observasjoner. Til slutt presiserer hun at målet med bokstavinnlæringen er at elevene skal kunne ha sikker bokstavkunnskap i løpet av første trinn.

5.2.5 Artikkel nr.9: Raskere bokstavlæring er god opplæring, også for lever som strever (Lundetræ & Sunde, 2020)

Hovedpåstand	Raskere bokstavinnlæring er god opplæring for alle elever
Belegg 1	Raskere bokstavprogresjon kan være positivt for eleven som trenger tid på å lære bokstavene. De får mange møter med alle bokstavene i løpet av første skoleåret.
Hjemmel	Repetisjon er en effektiv læringsstrategi for elever som strever med lesing og skriving.

Belegg 2	Læreren vil tidligere få oversikt over hvilke elever som strever, og hva de strever med.
Hjemmel	Læreren må ha god oversikt over kunnskapen til alle elevene for å kunne gi adekvat hjelp
Belegg 3	Med rask bokstavprogresjon vil elevene tidligere få tilgang til alle bokstavene de trenger for å kunne lese og skrive meningsfulle tekster.
Hjemmel	Å skrive meningsfulle tekster er motiverende for elever.

Denne artikkelen er skrevet som et motsvar til Linda Larsen sin artikkel «Mener førsteklasinger lærer bokstavene for fort». I artikkelen argumenteres det for at raskere bokstavlæring er en effektiv undervisningsmetode, selv for elever som strever med lesing og skriving og artikkelen henvender seg ofte til Linda Larsen sine bekymringer fra artikkelen som er skrevet av Vartun (Vartun et al., 2017); «Dersom Larsen har lest våre anbefalinger om bokstavprogresjon som nærmest å rase gjennom alfabetet uten tanke for den kompleksiteten det innebærer å lære å lese, må vi be henne lese oss på nytt» (Lundetræ & Sunde, 2020). Hovedpåstanden er at rask bokstavprogresjon er god opplæring for både elevene som strever og elevene som er godt i gang med lesing og skriving. Kronikken presiserer sine anbefalinger om å introdusere to bokstaver i uken og at målet er at elevene skal få sikker bokstavkunnskap i løpet av første klasse. I de to første beleggene påpekes det at rask bokstavprogresjon innebærer å gi elevene muligheter til å øve og repetere bokstavene over tid, noe som er spesielt positivt for elever som strever med bokstavinnlæring; «Elever som strever med bokstavinnlæring, trenger ofte flere repetisjoner av koblingen mellom bokstav og lyd for å oppnå automatisert bokstavkunnskap», «læreren på sin side vil få tidligere oversikt over hvilke elever som strever, og hva de strever med, med raskere bokstavprogresjon» (Lundetræ & Sunde, 2020). Dette støttes opp av forskning og erfaringer fra klasserom. Videre argumenteres det for at rask bokstavprogresjon ikke er ensbetydende med å skynde seg gjennom alfabetet, men heller handler om å gi elevene tid til å bli kjent med bokstavene og

oppnå sikker bokstavkunnskap i løpet av første klasse; «Det er en god metode for å gi elevene som strever tilpasset opplæring tilgang til det som er selve meningen med bokstavinnlæringen: At elevene skal lære å lese og skrive» (Lundetræ & Sunde, 2020). Videre presiserer artikkelen at rask bokstavprogresjon ikke bare er positivt for elevene som strever, men rask progresjon vil bety at elevene som kan bokstavene når de begynner på skolen slipper å bruke lang tid på å øve på noe de allerede kan. Til slutt påpekes det at raskere bokstavprogresjon er i tråd med prinsippene for god leseopplæring, og at det fortsatt pågår forskning på området for å ytterligere styrke kunnskapsgrunnlaget.

5.3 Artikler som er kritiske til rask bokstavprogresjon

Denne inndelingen består av to artikler, den ene er skrevet av Vartun et al, og den andre er skrevet av Frost og Solem. I disse to artiklene er de opptatt av at det nye fokuset på rask bokstavprogresjon ikke må komme i veien for god lese-og skriveopplæring.

5.3.1 Artikkel nr.5: Mener førsteklasinger lærer bokstavene for fort (Vartun et al., 2017)

Hovedpåstand	Å skynde seg gjennom alfabetet er negativt for elevene som strever med lesing og skriving.
Belegg 1	Det er veldig uheldig hvis fokuset rettes så sterkt mot introduksjonen av bokstaver at man helt glemmer å arbeide med elevenes språklige bevissthet
Hjemmel (eksplisitt)	Språklig bevissthet er selve grunnmuren i tidlig leseopplæring
Belegg 2	Barna må også få nok repetisjon, før de blir introdusert til flere bokstaver. Det blir feil å

	først introdusere alle bokstaver, og deretter starte på repetisjon.
Hjemmel	Repetisjon er viktig for å kunne lære seg noe nytt.
Belegg 3	De svakere elevene står i fare for ikke å videreutvikle fonologisk bevissthet.
Hjemmel (Eksplisitt)	Fonologisk bevissthet er avgjørende for leseutviklingen
Belegg 4	Viktigheten av å se lesing og skriving i sammenheng vil havne i skyggen for «raske bokstaver».
Hjemmel	Det er for mye fokus på selve innlæringen av bokstavene.
Belegg 5	Det er stor risiko for at de svakere elevene vil bli overveldet fra første skoledag.
Hjemmel (Eksplisitt)	Elever som er overveldet kan gå glipp av mestringsfølelsen som de trenger for videre læring.

Denne artikkelen starter med å beskrive den komplekse prosessen det er å lære seg bokstavene og det og lære å lese og skrive. Artikkelen trekker frem Linda Larsen, som er ekspert på tidlig leseutvikling og lesevaner, sine bekymringer rundt den raske bokstavprogresjonen. Hovedpåstanden i artikkelen handler om at rask bokstavprogresjon kan være negativt for elever som strever med lesing og skriving. I artikkelen brukes det ekspertuttalelser fra Linda Larsen, som er en forsker ved Institutt for spesialpedagogikk på Universitetet i Oslo, som belegg for påstanden om ulempene ved å lære alle førsteklasinger alle bokstavene før jul. Larsens forskning og ekspertise innen tidlig leseutvikling og lesevaner gir troverdighet og autoritet til påstanden. Videre refererer artikkelen til Larsens forklaringer om den komplekse naturen av bokstavinnlæring og betydningen av å forstå

sammenhengen mellom bokstavlyd og visuell form. Disse forklaringene fungerer som belegg for påstanden om at rask introduksjon av bokstaver kan gå på bekostning av barnas utvikling av språklige bevissthet. Hjemmelen her er ideen om at en grundig forståelse av bokstav-lyd-sammenhenger er avgjørende for leseutviklingen, og Larsen mener at raskere introduksjon av bokstaver derfor kan hindre denne utviklingen. Videre nevnes viktigheten av repetisjon, spesielt for elevene som strever tidlig i leseopplæringen. De tre siste beleggene presenteres avslutningsvis som en oppsummering, der Larsen presiserer at fokuset på raske bokstaver ikke må komme i veien for god lese- og skriveopplæring, spesielt med tanke på elevene som strever. Avslutningsvis presenteres fem nødvendige spørsmål en lærer på første trinn må stille seg selv, som ikke handler om tempo i bokstavinnlæringen, men henvender seg til andre arbeidsområder innenfor lese- og skriveopplæringen.

5.3.2 Artikkel nr.10: Skoleklar? (Frost & Solem, 2017)

Hovedpåstand	Fokuset på raske bokstaver kan være uheldig for mange elever.
Belegg 1	Formell bokstavinnlæring kan ikke gå på bekostning av arbeid med språklig bevissthet, da elever kan risikere å utvikle lese- og skrivevansker.
Hjemmel	Arbeid med språklig bevissthet er viktig for bokstavinnlæringen.
Belegg 2	«Jeg er så lei av å se de samme elevene med liten eller ingen fonologisk bevissthet som presses inn i bokstavlæring der de ikke forstår hva det dreier seg om»
Hjemmel	Andres opplevelser sier noe om den faktiske situasjonen i skolen.

Hovedpåstanden i denne artikkelen er at den nye trenden med rask bokstavprogresjon ikke må komme i veien for språklig bevissthet. Frost og Solem kritiserer den nye tanken om rask bokstavprogresjon, og at det går på bekostning av arbeid med språklig bevissthet og elever med liten eller ingen fonologisk bevissthet blir presset inn i bokstavinnlæringen uten å forstå hva det handler om. De legger til; «Vi er bekymret for at det mange steder er en ufullstendig forståelse av hva som er vesentlig i den begynnende leseopplæring. Det må skolemyndighetene ta tak i.» Artikkelen kommer med en oppfordring til Nasjonal lesesenter, som aktivt har anbefalt norske lærere å endre fra langsom til rask progresjon, om å bidra aktivt til å forhindre misforståelser gjennom deres anbefalinger om raske bokstaver. Artikkelen fremhever en lærers negative opplevelse av den raske bokstavprogresjonen i skolen, og mener elevene ble presset for tidlig og for fort til å lære alle bokstavene. Artikkelen presenterer det som er avgjørende nå er at den formelle bokstavinnlæringen ikke går på bekostning av arbeidet med språklig bevissthet.

5.4 Hjemler

Etter å ha gjennomført en argumentasjonsanalyse på de ni artiklene fra mitt utvalg har jeg avdekket hjemlene i dem. De ulike artiklene har både individuelle hjemler, men også hjemler som går igjen i flere av dem. De mest brukte hjemlene i mitt datamateriale handler om repetisjon og mengdetrening, kartlegging, fokus på god lese- og skriveopplæring som innebærer at elever får gjennomføre meningsfulle lese- og skriveoppgaver og føle på mestring og motivasjon, forskning som indikasjon på noe som burde gjøres, tidlig innsats og tilpasset opplæring, og andre læreres erfaringer som indikasjon for hva som kan fungere for andre. I den første artikkelgrupperingen handler hjemlene om å fokusere på god leseundervisning for at elevene skal tilegne seg gode lese- og skriveferdigheter. Tanken bak dette er at rask bokstavprogresjon i seg selv ikke er nok for at elever skal bli gode lese og skrivere, men arbeidsmåtene man kombinerer med rask bokstavprogresjon blir fremhevet. I den andre grupperingen blir ofte andre læreres erfaringer og annen forskning som er gjort på feltet for å støtte opp hovedpåstandene trukket fram, og hjemlene om at positive forskningsresultater og andre læreres positive opplevelser er en indikasjon på hva andre lærere også burde gjøre. I denne gruppen er det også fokus på alt læreren får tid til ved å kutte ned tiden brukt på bokstavinnlæringen, slik som mengdetrening, repetisjon og meningsfulle lese- og skriveoppgaver. I tillegg trekkes det frem mulighetene for å kartlegge elever slik at læreren

kan gjøre tidlig innsats for elever som strever ved å tilpasse opplæringen. I den siste grupperingen, bestående av artiklene som er kritiske til rask bokstavprogresjon, finner vi hjemler som handler om viktigheten av språklig bevissthet, repetisjon og negative konsekvenser av raske bokstaver for elever som strever. Her trekker de frem at elever som strever kan bli presset for tidlig inn i bokstavinnlæringen, og de fremmer at de er for mye fokus på den formelle bokstavinnlæringen, som går på bekostning av funksjonell bokstavinnlæring.

6 Drøfting

I dette kapittelet skal jeg drøfte oppgavens problemstilling «*Hvilke argumenter blir brukt i debatten om rask eller langsom bokstavprogresjon? – og hvordan forankres argumentene faglig?*» i lys av teori og forskning presentert i kapittel 2. I dette kapittelet vil jeg først ta utgangspunkt i de mest gjengående hjemlene som kom frem i min argumentasjonsanalyse. Disse hjemlene er: *Tilpasset opplæring*, *Elevers bokstavkunnskap*, «*Sterke elever*, *Elever som strever*», *Undervisning i begynneropplæringen* og *Motivasjon*. Jeg vil også diskutere generelle trekk ved debatten og trekke frem andre viktige poeng som har kommet frem i min analyse, slik at denne studien kan gi innsikt over debatten sammenlagt. Disse generelle trekkene innebærer de overordnede to sidene i debatten, forskningsfeltet og forfatterne bak artiklene.

6.1.1 Langsom bokstavprogresjon

Ett av de tydeligste funnene er at de fleste er positive og oppfordrer flere til å ta i bruk en rask bokstavprogresjon og det er kun to artikler som uttrykker bekymring for det økende tempoet i bokstavinnlæringen. Den ene artikkelen trekker frem en mening av en ekspert på lesevaner, og trekker frem at Dysleksi Norge også slår alarm og mener at den raske bokstavprogresjonen går negativt ut over de elevene som strever med lesing og skriving (Vartun et al., 2017). Vartun et al forklarer at elevene må få nok repetisjon før de blir introdusert for nye bokstaver, og at elevene må gjennomføre fonetiske øvelser og med det bruke lengre tid per bokstav. Den andre artikkelen er bekymret for det store fokuset på den formelle bokstavkunnskapen (Frost

& Solem, 2017). Hittil har ingen forskning på dette feltet vist bedre resultater for langsom bokstavprogresjon enn for rask og disse to artiklene baserer seg på deres tolkning og erfaring av lese- og skriveopplæringen. I tillegg har forskning vist at rask bokstavprogresjon er bedre enn langsom progresjon for elevene som strever med lesing og skriving, som også var målgruppen bak begrunnelsen for å gå langsomt frem. Langsom progresjon er som nevnt tidligere basert på tradisjon og ikke på empiriske undersøkelser. Dette gjør det veldig interessant for akkurat hvorfor dette har vært en praksis så lenge som det har vært det. Ingen offisielle læreplaner har spesifisert tempoet for bokstavinnlæring, og ideen om at langsom progresjon sikrer at alle elevene følger med, synes å være basert på en antakelse snarere enn på vitenskapelige bevis. Denne praksisen bærer preg av å være mer en overlevert praksis fra lærer til lærer enn en vitenskapelig begrunnet tilnærming. Slik utviklingen ser ut nå driver flest lærere en rask bokstavprogresjon i sine klasserom og langsom progresjon er på god vei ut av skolen.

6.1.2 Nytt forskningsfelt

Artiklene i mitt datamateriale er alle skrevet etter 2013, som er det året da Nasjonalt lesesenter ga ut sin første artikkel der de oppfordret lærere til å lære bort flere bokstaver i uken. Artiklene er fra henholdsvis 2018, to fra 2015, 2023, 2016, to fra 2017, 2019 og 2020. Nasjonalt lesesenter sin artikkel viser til Jones et. al sin artikkel fra 2013 og det er spesielt denne artikkelen som blir trukket frem i mange av artiklene i mitt datamateriale. I tillegg til denne artikkelen er det også to andre nyere artikler som jeg har nevnt tidligere i min teoridel; Sunde, 2019 og Lundetræ og Walgermo, 2021. Artiklene synes å være et resultat av lite forskning og mange av de samme perspektivene og argumentene er gjennomgående på grunn av dette, da mange av artiklene bygger på samme forskningsartikkel fra Jones et al.

Forskningsgrunnlaget for at elever bør lære flere bokstaver i uken er begrenset. Det er kun få studier som har undersøkt effekten av denne tilnærmingen. Det er viktig å merke seg at dette er et nyere forskningsfelt, og det kan være grunnen til liten forskning på feltet, og det er et behov for mer forskning for å kunne si noe sikkert om effekten av å lære flere bokstaver i uken. Samtidig vil det å gjennomføre systematisk forskning på dette feltet, som fokuserer på langvarige effekter og individuelle forskjeller, være vanskelig. Forskning på langvarige

effekter innenfor utdanningsforskning vil være avhengig av mye tid og ressurser, pålitelige deltakere og grundig metodikk for å sikre pålitelige og gyldige funn.

Likevel er det avgjørende å nøye evaluere effektiviteten og potensielle risikoer ved å implementere rask bokstavprogresjon i undervisningen. Gjennom kritisk refleksjon og bred deltakelse i debatten kan ulike sider ved denne tilnærmingen belyses, og eventuelle mangler eller begrensninger i eksisterende forskning kan identifiseres. Dette krever videre utforskning av metodologiske begrensninger, etiske overveielser og behovet for langsiktige studier for å evaluere de langsiktige virkningene av rask bokstavprogresjon. Derfor er det nødvendig å oppmuntre til kritisk debatt og bred deltakelse for å sikre at pedagogiske tilnærminger er evidensbaserte og tar hensyn til potensielle utfordringer og fordeler.

6.1.3 Forfatterne bak artiklene

I en debattartikkel har forfatteren betydelig innflytelse på hva som kommer frem gjennom valg av argumentasjon, retoriske strategier, håndtering av motargumenter, valg av kilder og referanser, samt språklig stil og tone. Ved å bruke disse virkemidlene kan forfatteren forme og påvirke debatten ved å fremheve bestemte argumenter, underbygge sin posisjon og påvirke lesernes oppfatning av saken som diskuteres. Forfatterne bak artiklene fra mitt datamateriale er ulike forskere, lærere og spesialpedagoger. Spesielt tydelig i debatten er Førsteamanuensis Kjersti Lundetræ, som også for tiden skriver en doktorgrad om temaet og Elisabeth Rongved. Lundetræ står også bak Nasjonalt lesesenter og deres anbefaling om bokstavprogresjonen og er forfatteren bak flere av mine artikler, samtidig som mange artikler også trekker frem hennes meninger i deres artikler. At Kjersti Lundetræ er synlig i debatten vil ha innvirkning på hvordan debatten ser ut fra utsiden, da hennes oppfatning er at rask bokstavprogresjon er det beste, og derfor finnes det flest artikler der dette blir argumentert for. Elisabeth Rongved stiller seg også på siden av debatten som er for rask bokstavprogresjon og hun står bak tre av artiklene i mitt datamateriale.

På den andre siden av spekteret, som argumenterer mot rask bokstavprogresjon, finner vi bare dysleksi Norge og Linda Larsen, spesialpedagog ved Universitetet i Oslo og ekspert på tidlig leseutvikling og lesevaner, og Frost og Solem. Deres synspunkter utgjør de eneste motstanderne mot rask bokstavprogresjon blant artiklene i datamaterialet. Dette skaper en ubalanse i debatten, hvor få enkeltstående stemmer representerer et alternativt synspunkt.

Denne sammensetningen av forfattere og deres tilknytning til ulike institusjoner og organisasjoner kan være med på å påvirke hvilke perspektiver som dominerer debatten. Med Lundetrø og Rongved som sentrale stemmer som støtter rask bokstavprogresjon, er det ikke overraskende at dette synet dominerer den offentlige samtalen. Deres tilknytning til Nasjonalt lesesenter og forskningsmiljøet gir vekt til deres argumenter og bidrar til å sette agendaen for diskusjonen.

6.1.4 Elever som strever vs. Sterke elever

Hovedargumentene i debatten handler i stor grad om elever som strever, og noen ganger blir sterke elever også nevnt, men det ikke er mange som i denne debatten trekker frem hvordan resultatet påvirker elevene som ligger mellom disse to kategoriene som et argument for eller imot. Fokuset på disse elevene er begrenset, til tross for at de utgjør en betydelig del av elevmassen. Når elevene som ligger mellom disse to ytterpunktene blir trukket frem er det for å vise til at progresjonen verken påvirker deres lese- og skriveforståelse hverken positivt eller negativt. Det er derimot et veldig stort fokus på elevene som strever med lesing og skriving og elevene som står i fare for å utvikle lese- og skrivevansker. Som nevnt tidligere var den tradisjonelle langsomme progresjonen som ble brukt av flest lærere frem til 2013, et resultat av tanken om at på den måten ville alle elevene ha bedre mulighet til å henge med på bokstavinnlæringen (Sunde et al., 2019). Allerede da var fokuset på elevene som strever, og elevene som hadde kunnskap om bokstavens formelle sider når de begynte på skolen måtte bruke lang tid på å lære seg bokstavene sammen med de andre før de kunne bruke bokstavene funksjonelt. Det forskning derimot viste var at rask bokstavprogresjon kunne være spesielt positivt for elevene som strever. Elevene som har god formell bokstavkunnskap når de begynner på skolen viste derimot ingen betydelige forskjeller fra å bytte fra langsom til rask progresjon, men bedre resultater ved bytte av arbeidsmetodene som ble kombinert med rask bokstavprogresjon. For disse elevene er det derfor avgjørende å fokusere på funksjonell bokstavinnlæring tidlig, for å kunne tilby tilpasset opplæring og styrke deres utvikling fra starten av. I lys av dette viser debatten behovet for en mer differensiert tilnærming til bokstavinnlæring, som tar hensyn til behovene til både de svakeste og de sterkeste elevene, samt de som befinner seg mellom disse kategoriene. Sammenlagt vil dette innebære en kombinasjon av analytisk og syntetisk tilnærming til bokstavinnlæringen.

6.1.5 Undervisning i begynneropplæringen

Noe som er viktig for alle argumentene er prinsippet om at det ikke er det å lære seg bokstavene i seg selv som er målet, men å kunne bruke bokstavene på en god måte. Målet med formell bokstavinnlæring vil være å sikre god funksjonell bokstavkunnskap. Bokstavinnlæringen bør derfor betraktes som en bro til skriving og lesing, og ikke som en isolert aktivitet i seg selv. Erfaringer viser at enkelte lærere har tendens til å legge for mye vekt på å lære bokstavene isolert sett, og dette kan føre til at det brukes uforholdsmessig mye tid på gjennomgang av hver enkelt bokstav (Sunde & Lundetræ, 2019). Tiden det tar å introdusere en bokstav i en undervisningstime er også en faktor som går inn i langsom progresjon. Det tar lengre tid ut av skoledagen å lære seg en ny bokstav, og elevene fikk mindre tid til å bruke bokstaven i andre typer oppgaver og andre kreative måter i norskfaget. Det er altså ikke nok å ta i bruk langsom bokstavprogresjon som innlæringsmetode for alfabetet, men lærere må tenke gjennom hvilke aktiviteter som kombineres med bokstavinnlæringen. Dette argumentet brukes på begge sider av debatten, og er en felles forståelse innenfor debatten og et av de viktigste argumentene for rask bokstavprogresjon. Det utgjør også den største bekymringen som kommer frem i artiklene som er kritiske til rask bokstavprogresjon. Der fremheves det at det store fokuset på formell bokstavinnlæring fjerner fokus fra en funksjonell tilnærming der arbeid med fonologisk og språklig bevissthet blir vektlagt. Prinsippet om å lære bokstavene for å kunne ta de i bruk står sterkt på denne siden av debatten, og viktigheten av å ikke glemme hvorfor vi lærer bokstaver, slik som blir tydeliggjort i artikkel nr.8: *Utnytt mulighetene (Rongved, 2020b)*. Rask bokstavprogresjon kan da være et godt sted å starte for å frigjøre tid i undervisningen til å drive med funksjonell bokstavinnlæring.

6.1.6 Motivasjon og meningsfulle lese- og skriveoppgaver.

Det kommer frem i debatten at endringer i bokstavprogresjonen må bli påfulgt av tiltak som legger til rette for meningsfulle lese- og skriveoppgaver for elevene. Fokuset på selve bokstavinnlæringen tar utgangspunkt i en syntetisk tilnærming til leseopplæringen, der fokuset er på de minste delene i skriftspråket. Med raske bokstaver vil elevene tidligere enn før få fokuset rettet mot analytiske tilnærminger i undervisningen. Dette innebærer å bruke tekster som utgangspunkt og utforske setninger, ord, bokstaver og lyder gjennom analyse av tekstene (Kulbrandstad, 2018, s. 143). Ved å implementere en rask bokstavprogresjon, tar

man i bruk syntetiske metoder innenfor et mer begrenset tidsrom, før man deretter kan overgå til analytiske og utforskende tilnærminger, som er med på å fremme elevens motivasjon for lesing og skriving, som er en viktig faktor når elever skal lese og skrive i skolen (Svanes, 2021, s. 54-57 og 39-41).

Selv om progresjonen endres, vil det ha begrenset effekt hvis lærere fortsetter å bruke lang tid på hver enkelt bokstav. Derfor må det også være en parallell innsats for å tilrettelegge undervisningen slik at elevene får praktisk erfaring med å anvende bokstavkunnskapen i lese- og skriveaktiviteter som er relevante og engasjerende for dem. Dette krever ikke bare endringer i selve undervisningsmetodene, men også støtte og ressurser til lærerne for å kunne gjennomføre disse endringene effektivt. Raske bokstaver gir mulighet til akkurat dette, og ved å benytte en rask bokstavprogresjon kan en lærer få mer tid til å drive med funksjonell bokstavinnlæring. Motivasjon spiller også en vesentlig rolle i elevens læring, og det er viktig å skape et læringsmiljø som fremmer motivasjon blant elevene. Indre motivasjon, basert på selvbestemmelse og interesse, er spesielt verdifullt for å opprettholde elevens engasjement og lærelyst over tid (Skaalvik & Skaalvik, 2021, s. 147). Derfor er det viktig å legge til rette for lærings situasjoner som oppmuntrer til autonomi, kompetanseutvikling og tilhørighet, slik at elevene opplever mestring og trivsel i skolen.

6.1.7 Tidlig innsats, kartlegging, tilpasset opplæring, repetisjon og mengdetrening

Fokuset på svake elever preger debatten om bokstavprogresjon. Når artiklene snakker om hvorfor rask bokstavprogresjon er positivt for akkurat disse elevene blir det trukket frem den muligheten raske bokstaver gir til tilpasset opplæring og tidlig innsats. Det nevnes at rask bokstavprogresjon gir mulighet til tilpasset opplæring for alle elever og at hvis rask bokstavprogresjon blir kombinert med meningsfulle lese- og skriveoppgaver vil dette skape et godt utgangspunkt for den videre skolegangen, og gir elevene forutsetninger for å lykkes i alle fag på skolen. Når elever tilegner seg bokstavkunnskap raskt, kan eventuelle utfordringer med leseflyt, ordavkoding eller leseforståelse lettere oppdages og adresseres på et tidlig tidspunkt, og passende tiltak kan bli satt inn tidlig. Dette vil kreve at en lærer på første trinn aktivt kartlegger elevene og gjør en innsats i å tilrettelegge for den enkelte elev sine behov.

Slik som Sunde og Lundetræ nevner er mulighetene som raske bokstaver ofte ikke benyttet, og med det vil ikke effekten av rask bokstavprogresjon ikke være optimalisert (Sunde &

Lundetræ, 2019). For lærere i barneskolen er det viktig å benytte det potensialet raske bokstaver gir, og ikke bare se seg fornøyd med å endre tempoet i bokstavinnlæringen. En viktig faktor her er å ikke bruke lang tid på selve introduksjonen av bokstavene, slik Nasjonalt Lesesenter anbefaler. På begge sider i debatten blir argumenter som handler om repetisjon brukt. Forståelsen av god repetisjon er annerledes på de to sidene, da artikkelen som er kritisk til rask bokstavprogresjon sier at repetisjon må skje før læreren går videre til neste bokstav, mens på siden for rask bokstavprogresjon er tanken at hele alfabetet kan repeteres flere ganger. Begge er derimot enig i at repetisjon er spesielt viktig for elevene som strever.

En annen viktig faktor for å kunne tilpasse opplæringen for hver enkelt elev, er samarbeidet mellom skolen og hjemmet. Foreldres involvering og støtte spiller en vesentlig rolle i å styrke elevenes læring og utvikling, spesielt når det gjelder tidlige leseferdigheter. Gjennom jevnlig kommunikasjon og samarbeid kan foreldre bidra til å identifisere eventuelle utfordringer eller behov elevene møter hjemme, og dermed styrke skolens tiltak for tilpasning og tidlig innsats. Dette samarbeidet kan også bidra til å skape en mer helhetlig forståelse av elevenes ferdigheter og utviklingsområder, slik at skolen kan tilpasse opplæringen mer effektivt. Derfor bør lærere oppmuntres til å involvere foreldre aktivt i prosessen med å tilrettelegge for den enkelte elevs behov og utfordringer, og samtidig samarbeide med dem for å sikre en kontinuerlig støtte og oppfølging både hjemme og på skolen. Dette partnerskapet mellom skolen og foreldre vil være avgjørende for å sikre at rask bokstavprogresjon ikke bare blir optimalisert, men også bærekraftig og effektiv i å støtte alle elevers lese- og skriveutvikling

Å kunne tilrettelegge, tilpasse og gi tidlig innsats til de minste barna i skolen er alle artiklene enig om. Tidlig innsats nevnes ikke bare i sammenheng med raske bokstaver, men også i de to artiklene som er kritiske til raske bokstaver. Disse to artiklene trekker frem bekymringen om at elevene kan slite med å henge på hvis bokstavinnlæringen går for fort og mener fokuset på raske bokstaver får lærere til å fokusere på aspekter ved opplæringen som ikke nødvendigvis er viktig i seg selv. Dette kan støttes av undersøkelsen gjort av Sunde og Lundetræ (2019) der resultatene viste at lærere ikke benytter potensialet som raske bokstaver ga. Det vil derfor være viktig i tiden fremover at potensialet blir benyttet når lærere benytter rask bokstavprogresjon og som Frost og Solem (2017) nevner er det viktig at Nasjonalt Lesesenter som har vært synlige i debatten og har hatt stor påvirkningskraft, oppklarer hva det innebærer

å benytte rask bokstavprogresjon, slik at informasjonen som ligger ute fungerer slik den er tenkt.

Sammenlagt kommer det frem i debatten at de vil være viktig for lærere å benytte mulighetene raske bokstaver gir, med å jobbe med repetisjon og mengdetrening, foreta hyppige kartlegginger og tidlig innsats med tilpasset opplæring til alle elever. Tanken bak dette er at rask bokstavprogresjon kan gi muligheter for å bidra til å forebygge mer alvorlige leseproblemer senere og legge grunnlaget for elevens akademiske suksess.

6.1.8 Andre læreres erfaringer og forskning som indikasjon på hva som burde gjøres.

I artiklene fra mitt datamateriale blir forskning og andre lærere sine erfaringer ofte trukket frem for å overbevise den som leser om å endre til deres strategi. Å se på andre læreres erfaringer og forskning kan være en verdifull tilnærming for å identifisere beste praksis og informere pedagogiske beslutninger. Gjennom å undersøke andres erfaringer og forskning kan man få innsikt i hva som har fungert godt i undervisningen og hva som har vært mindre vellykket. Dette kan bidra til å danne et solid grunnlag for å utvikle egne undervisningsmetoder og tilnærminger som er forankret i evidensbasert praksis. Ved å ta hensyn til både suksesser og feilgrep som andre lærere har opplevd, kan man utvikle en mer reflektert og effektiv undervisningspraksis som er tilpasset elevenes behov og lærerstilen til klassen. Dermed kan erfaringer og forskning fra andre lærere fungere som verdifulle veivisere for å forbedre undervisningen og fremme elevenes læring og utvikling.

6.2 Hva bør lærere gjøre?

Trenden med at lærere bare lærer elever en bokstav i uken er nå i stor grad på veg ut og de fleste lærere lærer bort to eller flere bokstaver i uken. På Nasjonalt lesesenter sin nettside anbefaler de at elevene skal lære to bokstaver i uken, noe som er annerledes enn det Jones et al «2013» anbefaler. Jones sier at elevene skal lære en bokstav om dagen, og trekker frem at da vil elevene få mulighet til å repetere bokstavene mange ganger og på mange ulike måter (Jones et al., 2013). På et annet punkt er Nasjonalt lesesenter enig med Jones om at bokstavinnlæringen skal være rask og skal kun ta mellom 12-15 minutter, som deretter gir mulighet for å arbeide med andre områder innenfor norskfaget. Anbefalingen Nasjonalt lesesenter kommer med er annerledes enn forskningen som er gjort av Jones et- al, og

Nasjonalt lesesenter skriver at to bokstaver i uka er «en grei progresjon i en travel hverdag» (Rongved, 2016). Jones et al sin forskning er gjennomført i USA og Nasjonalt lesesenter sine anbefalinger kan se ut til å være justert til å passe til det norske skolesystemet som er bygget opp annerledes, og tar forbehold om at hverdagen i skolen kan være «travel», og derfor vil det være tilstrekkelig å øke fra en til to bokstaver i uken.

6.3 Mulige svakheter ved studien

Denne studien har sett på artikler om bokstavprogresjon, og det som finnes av artikler er i stor grad positive til rask bokstavprogresjon og meninger som foretrekker langsom progresjon er ikke like synlige i debatten på nett. Dette gjør at artiklene som finnes om temaet i stor grad er ensidige og ikke veldig nyansert. Forskningsfeltet er også et resultat av lite forskning og få empiriske undersøkelser og ingen undersøkelser av langsiktige effekter. Dette er sannsynlig et resultat av at det er utfordrende med undersøkelser og langsiktige effekter, da dette kan være vanskelig å måle. I tillegg til at det ikke er mange artikler som støtter langsom progresjon, er det generelt lite artikler som snakker om teamet og i mine søk har jeg funnet 9 artikler om emnet. Dette gjør at meningene som finnes på nett er få, lite nyanserte og at dette er et emne som ikke diskuteres så mye og utvikler seg med det langsomt.

Når jeg gjennomfører en argumentasjonsanalyse vil jeg som forsker alltid ha innvirkning på resultatet og funn (Gadamer et al., 2012). Jeg har gått inn i oppgaven med mine egne erfaringer og forforståelser som vil påvirke hvordan resultatet i denne oppgaven ser ut. Selv om dette påvirker resultatene, vil det også være en forutsetning for å kunne gjennomføre studien, da mine erfaringer og forutsetninger hjelper meg med å forstå innholdet.

7 Oppsummering og konklusjon

I denne studien har jeg ved bruk av en argumentasjonsanalyse, undersøkt Problemstillingen: Hvilke argumenter blir brukt i debatten om rask eller langsom bokstavprogresjon? – og hvordan forankres argumentene faglig? Resultatene av min analyse har vist at debatten om bokstavprogresjon i stor grad er preget av et positivt syn på rask bokstavprogresjon. Debatten om bokstavprogresjon har et smalt perspektiv på begynneropplæringen, og omfatter selve bokstavinnlæringen og innlæringen av formell og funksjonell bokstavkunnskap. Debatten har et stort fokus på elevene som strever med lesing og skriving og elever som står i fare for å utvikle lese- og skrivevansker. Argumentene for rask bokstavprogresjon presenterer en tanke om at denne progresjonen kan åpne opp for muligheter for å tilrettelegge tidlig for elever på første trinn og spesielt elever som strever med bokstavinnlæringen, som ved bruk av raske bokstaver vil bli fortere oppdaget. Artikkene som er kritiske til rask bokstavprogresjon har også sitt fokus på elevene som strever, og mener at rask bokstavprogresjon gjør at elevene som strever ikke klarer å henge med og at anbefalingene til Nasjonalt Lesesenter burde tydeliggjøres slik at lærere kan kombinere raske bokstaver med gode lese- og skriveoppgaver i begynneropplæringen for å sikre at meningen med å lære bokstavene er i fokus. Debatten om bokstavprogresjon inngår i en større kontekst som dreier seg om selve tilnærmingen til bokstavundervisningen i begynneropplæringen. Det er ikke bare selve bokstavene som er av betydning, men også hvordan de integreres og anvendes i undervisningen sammen med andre lese- og skriveøvelser. Det handler om å se på bokstavprogresjon som en del av en helhetlig tilnærming til lese- og skriveopplæringen, der ulike metoder og øvelser utfyller hverandre. Ved å kombinere bokstavprogresjon med andre lese- og skriveaktiviteter, kan man skape en mer variert og engasjerende læringsprosess som tar hensyn til ulike læringsstiler og behov hos elevene. Det er altså ikke isolert sett bokstavene som har verdi, men snarere hvordan de integreres og anvendes i undervisningen for å fremme en dypere forståelse og mestring av lese- og skriveferdigheter. Denne tilnærmingen understreker viktigheten av å se på læring som en helhetlig prosess, der ulike pedagogiske verktøy og metoder brukes sammen for å oppnå best mulig resultat. Da understrekes viktigheten av å forstå bokstavene som mer enn bare abstrakte symboler, men som nøkkelen til å formidle tanker, følelser og ideer. En effektiv bokstavprogresjon bør derfor ikke bare fokusere på de formelle siden av bokstavinnlæringen, som å memorere bokstavformer og lyder, men også på å integrere bokstavinnlæringen med formell bokstavinnlæring ved å introdusere elevene for meningsfulle

lese- og skriveoppgaver som oppmuntrer elevene til å utforske og uttrykke seg selv gjennom språket. Dette krever en helhetlig tilnærming til begynneropplæringen, der bokstavprogresjonen ses som en del av en større prosess med å utvikle lese- og skrivekompetanse som er relevant og meningsfull for elevenes liv og læring.

7.1 Veien videre

Bokstavprogresjon er et forskningsfelt i utvikling, med pågående forskning. Det er kritisk at vi fortsetter å forske på effektene av bokstavprogresjon for alle elever. For å fremme en mer nyansert forståelse av bokstavprogresjon, er det nødvendig å stille kritiske spørsmål til den eksisterende diskursen. Dette inkluderer å undersøke hvordan lærere kan best benytte potensialet i raske bokstaver.

Lærerens rolle i denne debatten er sentral. Gjennom grundig undersøkelse av tilgjengelig forskning, inkludert kritiske analyser av ulike metoder, kan lærere foreta informerte valg om bokstavprogresjon i sin egen undervisning. Dette er avgjørende for å sikre at læringsmiljøet er tilpasset individuelle behov og fremmer et optimalt læringsutbytte for alle elever.

Forskningslandskapet er i konstant endring, og det er umulig å forutsi hvilken bokstavprogresjon som vil være mest effektiv om 50 år. Debatten om bokstavprogresjon illustrerer imidlertid viktigheten av å holde seg oppdatert på ny forskning for å sikre at lærere tar bevisste valg basert på den beste tilgjengelige kunnskapen. Gjennom kontinuerlig læring og kritisk vurdering kan vi sikre at elevers utdanning er av høyest mulig kvalitet.

8 Referanser

- Andreassen, R. & Jansson, B. K. (2021). Lese- og skrivevansker. I *Norskboka 1 : norsk for grunnskulelærerutdanning 1-7* (2. utgave. utg., s. 291-322). Oslo: Universitetsforlaget.
- Bjerke, C., Hagen, M. M. & Ulland, G. (2013). *Ordriket : Lærerveiledning 1* (Bokmål[utg.]. utg.). Bergen: Fagbokforl.
- Blaiklock, K. E. (2004). The importance of letter knowledge in the relationship between phonological awareness and reading. *Journal of research in reading*, 27(1), 36-57. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9817.2004.00213.x>
- Braun, V. & Clarke, V. (2022). *Thematic analysis*. London: Sage.
- Breivega, K. M. R. (2020). Argumentasjonsanalyse. I R. Neteland & L. I. Aa (Red.), *Master i norsk - Metodeboka* (s. 176-199). Oslo: Universitetsforlaget.
- Børresen, B. (2018, 2018, 6.desember). Er det elevene eller skolen som har dysleksi? *Utdanningsnytt*. Hentet fra <https://www.utdanningsnytt.no/berit-borresen-dysleksi-lesing/er-det-elevene-eller-skolen-som-har-dysleksi/168748>
- Eidesen, K. & Norberg, T. M. (2020). *Nye Zeppelin 1 : Lærerveiledning* (2. utgave, [fellesutgave bokmål/nynorsk]. utg.). Oslo: Aschehoug undervisning.
- Fjeld, S. M., Granly, A. & Sunne, L. T. (2020). *Salto 1A, 2. utg. : norsk for barnetrinnet : Lærerens bok* (Bokmål[utgave], 2. utgave. utg.). Oslo: Gyldendal.
- Frost, J. & Solem, C. (2017). Skoleklar? *Dagsavisen: Nye meninger*. Hentet fra <https://www.dagsavisen.no/debatt/2017/09/05/skoleklar/>
- Gadamer, H.-G., Schaanning, E. & Holm-Hansen, L. (2012). *Sannhet og metode : grunntrekk i en filosofisk hermeneutikk*. Oslo: Pax.
- Gough, P. B. & Tunmer, W. E. (1986). Decoding, Reading, and Reading Disability. *Remedial and special education*, 7(1), 6-10. <https://doi.org/10.1177/074193258600700104>
- Hagtvet, B. E. (2004). *Språkstimulering : tale og skrift i førskolealderen* (2. utg. utg.). Oslo: Cappelen akademisk forl.
- Hoff-Jensen, R. (2020). Begynneropplæring – et kjent, men uklart begrep: En analyse av læreres perspektiver. *Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk*, 6, s. 143–157. <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.23865/ntpk.v6.2030>
- Haaland-Carlsen, A. (2024, 08.mai 2024). Nå er det på tide å bli abonnent på Dagsavisen. Hentet 8.mai 2024 fra <https://www.dagsavisen.no/debatt/kommentar/2024/05/08/na-er-det-pa-tide-a-bli-abonnent-pa-dagsavisen/>
- Jones, C. D., Clark, S. K. & Reutzel, D. R. (2013, 2013/03/01). Enhancing Alphabet Knowledge Instruction: Research Implications and Practical Strategies for Early Childhood Educators. *Early Childhood Education Journal*, 41(2), 81-89. <https://doi.org/10.1007/s10643-012-0534-9>

- Jones, C. D. & Reutzel, D. R. (2012, 2012/09/01). Enhanced Alphabet Knowledge Instruction: Exploring a Change of Frequency, Focus, and Distributed Cycles of Review. *Reading Psychology*, 33(5), 448-464. <https://doi.org/10.1080/02702711.2010.545260>
- Jørgensen, C. & Onsberg, M. (2008). *Praktisk argumentation* (3.udgave. utg.). København: Akademisk forlag.
- Kristiansen, N. (2022). Om forskning.no. Hentet 8.mai 2024 fra <https://www.forskning.no/om-forskningno/om-forskningno/990992>
- Kulbrandstad, L. I. (2018). *Lesing i utvikling : teoretiske og didaktiske perspektiver* (2. utg. utg.). Bergen,Oslo: Fagbokforl. Landslaget for norskundervisning.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Overordnet del - Undervisning og tilpasset opplæring*. Udir.no: Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020. Hentet fra <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/3.-prinsipper-for-skolens-praksis/3.2-undervisning-og-tilpasset-opplaring/>
- Kunnskapsdepartementet. (2020). *Overordnet del - verdier og prinsipper for grunnopplæringen*. Hentet fra <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/>
- lesesenter, N. (2015, 11.august). Førsteklassingene bør lære alle bokstavene før jul. *Utdanningsforskning*. Hentet fra <https://utdanningsforskning.no/artikler/2015/forsteklassingene-bor-lare-alle-bokstavene-for-jul/>
- lesesenteret-bloggen. (2015). På tide med raske bokstaver? Hentet fra <https://blogg.forskning.no/lesesenteret/pa-tide-med-raske-bokstaver/1103884>
- Lesesenterets blogg og meningsinnlegg. (2020, 15.april 2024). Hentet 8.mai 2024 fra <https://www.uis.no/nb/forskning/lesesenterets-blogg-og-meningsinnlegg>
- Lundetræ, K. (2023). Spørsmål og svar om bokstavlæring på første trinn. Hentet
- Lundetræ, K. & Sunde, K. (2020, 16.september). Raskere bokstavlæring er god opplæring, også for elever som strever. *Nasjonalt lesesenter*. Hentet fra <https://www.uis.no/nb/forskning/raskere-bokstavlæring-er-god-opplæring-ogsa-for-elever-som-strever#:~:text=%C3%85%20%C3%A6re%20f%C3%B8rsteklassingene%20to%20bokstaver,elevgruppe%20%E2%80%93%20ogs%C3%A5%20de%20som%20strever.>
- Lundetræ, K. & Walgermo, B. R. (2021). leseopplæring - å komme på sporet. I F. E. Tønnesen (Red.), *Å lykkes med lesing* (bd. 2, s. 37-67). Oslo: Gyldendal.
- Michaelsen, E. & Palm, K. (2018). *Den Viktige begynneropplæringen : en forskningsbasert tilnærming*. Oslo: Universitetsforl.
- Om Nasjonalt lesesenter. (2020, 06. mai. 2024). Hentet 8.mai 2024 fra <https://www.uis.no/nb/forskning/nasjonalt-lesesenter/om-nasjonalt-lesesenter>
- Opplæringslova. (1998a). Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (LOV-2008-06-20-48). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/LTI/lov/2008-06-20-48>

- Opplæringslova. (1998b). Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (LOV-2018-06-08-27). Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61/KAPITTEL_1#KAPITTEL_1
- Postholm, M. B. & Jacobsen, D. I. (2018). *Forskningsmetode for masterstudenter i lærerutdanningen* Cappelen Damm akademisk.
- Postholm, M. B. & Jacobsen, D. I. (2019). Etikk og kvalitet i prosess og produkt. I *Læreren med forskerblick* (bd. 1, s. 125-136). Oslo: Cappelen Damm.
- Rasmussen, A. (2013). *Begynneropplæring i lesing i norske skoler - en undersøkelse av bokstavinnlæring og metodevalg. (Masteroppgave, Universitetet i Stavanger)*. Hentet fra <https://uis.brage.unit.no/uis-xmlui/bitstream/handle/11250/185828/Rasmussen%20Annelin.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Rongved, E. (2016, 14.september). Hvordan jobbe med rask bokstavprogresjon? *Utdanningsforskning*. Hentet fra <https://utdanningsforskning.no/artikler/2016/hvordan-jobbe-med-rask-bokstavprogresjon/>
- Rongved, E. (2020a, 30.juli). Rask tilgang til bokstavene gjør at flere førsteklassinger blir gode lesere. Hentet fra <https://www.uis.no/nb/forskning/rask-tilgang-til-bokstavene-gjor-at-flere-forsteklassinger-blir-gode-lesere>
- Rongved, E. (2020b, 29.juli). Raske bokstaver: Utnytt mulighetene! *Nasjonalt lesesenter*. Hentet fra <https://www.uis.no/nb/nasjonalt-lesesenter/raske-bokstaver-utnytt-mulighetene#:~:text=%E2%80%93%20Raske%20bokstaver%20gir%20%C3%A6reren%20bedre,elevene%20har%20en%20god%20utvikling.>
- Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 54-67. <https://doi.org/doi:10.1006/ceps.1999.1020>
- Rygg, R. F. (2016). funksjonell bokstavlæring. *Bedre skole : tidsskrift for lærere og skoleledere*. Hentet fra <https://www.utdanningsnytt.no/files/2020/11/03/Bedre%20Skole%204%202016.pdf>
- Skaalvik, E. M. & Skaalvik, S. (2021). *Skolen som læringsarena: selvoppfatning, motivasjon, læring og livsmestring* Universitetsforlaget.
- Stangeland, E. B. & Færevaa, M. K. barn vi skal være spesielt oppmerksomme på i begynneropplæringen. I F. E. Tønnesen (Red.), *Å lykkes med lesing* (bd. 2, s. 204-230). Oslo: Gyldendal.
- Strandos, H. S., Vikdal, R. Å. & Bjørhusdal, E. (2017). Begynnaropplæring i norsk for fagleg sterke elevar. *Nordisk Tidsskrift for Utdanning og Praksis = Nordic journal of education and practice*, 11(2). <https://doi.org/10.23865/fou.v11.1772>
- Sunde, K., Furnes, B. & Lundetræ, K. (2019, 17.mai). Does introducing the letters faster boost the development of children's letter knowledge,

- word reading and spelling in the first year of school? *SCIENTIFIC STUDIES OF READING*.
<https://doi.org/10.1080/10888438.2019.1615491>
- Sunde, K. & Lundetræ, K. (2019). Is a faster pace of letter instruction associated with other teaching practices? *Nordic journal of literacy research*, 5(2), 62-78.
<https://doi.org/10.23865/njlr.v5.1668>
- Svanes, I. K. (2021). Den første skrive- og leseopplæringen. I *Norskboka 1 : norsk for grunnskulelærerutdanning 1-7* (2. utgave. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Toulmin, S. E. (2003). *The Uses of Argument* (2nd Edition. utg.). Cambridge: Cambridge: Cambridge University Press.
- Trageton, A. (2003). *Å skrive seg til lesing : IKT i småskolen*. Oslo: Universitetsforl.
- Utdanningsforskning.no. (2020). Om artiklene på Utdanningsforskning.no. Hentet 8.mai 2024 fra <https://utdanningsforskning.no/artikler/2020/om-artiklene-pa-utdanningsforskning.no/>
- Utdanningsnytt. Om utdanningsnytt.no. Hentet 8.mai 2024 fra <https://www.utdanningsnytt.no/om-utdanningsnytt/140053>
- Vartun, M., Høegh-Omedal, K. & Smestad, T. (2017, 28.november). Mener førsteklassinger lærer bokstavene for fort. *Forskning*. Hentet fra <https://www.forskning.no/partner-universitetet-i-oslo-barn-og-ungdom/mener-forsteklassinger-laerer-bokstavene-for-fort/306889#:~:text=Flere%20og%20flere%20skoler%20i,for%20alle%20bokstavene%20f%C3%B8r%20jul.&text=Fremgangsm%C3%A5ten%20Raske%20bokstaver%20er%20i,om%20i%20landet%2C%20if%C3%B8lge%20Larsen.>